REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.

INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 48).

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 c., pe trei luni 6 coróne. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 264.—Anul LXV. Brașov, Duminecă 1 (14) Decemvrie. 1902.

O serbare înălțătóre.

A fost într'adevĕr mare și înălțătóre festivitatea aniversării victoriei de la Plevna în Bucurescĭ. Nu prin aceea că s'ar fi făcut mare sgomot, ci prin aceea, că s'au sĕvĕrșit, pentru amintirea și cinstirea gloriósei dile, fapte mărețe, fapte într'adevĕr vrednice de înregistrat, și carĭ pot servi numai spre lauda și mărirea națiunei române.

Mai întâiŭ este iubirea și devotamentul nestrămutat, căror li-a dat espresiune corpul oficerilor românĭ printr'un dar oferit marelui Căpitan, care i-a condus în luptele glorióse de acum 25 de anĭ.

Drept rĕspuns la acéstă iubire și la acest devotament vine clemența Regelui, care cu acest prilegiu și-a dovedit bunătatea inimei prin amnestiarea și grațiarea tuturor acelora, carĭ au desertat orĭ s'au dosit de la serviciul militar.

Legătura neștérsă, ce esistă între Regele Carol, Marele Căpitan dela Grivița și Plevna, și între tovarășii sĕi de luptă, a fost întărită prin toastul însuflețit, ce l'a ținut Majestatea Sa cu ocasiunea prânḑului dat la palat tuturor generalilor, colonelilor și locotenenților-colonelĭ, carĭ sunt în viață și au luat parte la rĕsboiul independenței. Eată cuvintele ce le-a rostit M. S. Regele înainte de încheierea mesei:

„Cu viuă mulțumire am întrunit împrejurul Meu pe vechii Mei tovarășĭ de luptă, ca sĕ serbăm împreună a 25-a aniversare a luărei Plevnei.

„N'am putut da o sfințire mai înălțătóre gloriósei aniversări a rĕsboiului de cât ducêndu-Mĕ Insumĭ pe câmpul de bătălie, spre a depune, ca semn de vecinică recunoscință, cunune pe mormintele acelora, carĭ au cădut în lupte.

„Adânc mișcat am stat în fața osămintelor bravilor noștri oștenĭ, carĭ odihnesc acum departe de vetrele lor, în pămênt strein; încă Mi-s'a pătruns inima, când Metropolitul din Vrața, în frumósa sa cuvêntare, a esclamat arătând spre câmpul de luptă: „Sculați-vĕ din mormintele vóstre, Regele vostru a venit sĕ vĕ mulțuméscă pentru vitejia vóstră“.

„Da! Am mers la Grivița spre a Mĕ închina, cu dragoste și venerație, înaintea acelor vrednici fii ai țĕrei, carĭ și-au jertfit viața pentru neatêrnarea României.

„Un sfert de veac a trecut de atuncĭ și faptele rĕsboinice sunt încă vii în mintea nóstră; însĕ mai vie trebue sĕ rĕmână în sufletul nostru amintirea eroilor, carĭ au scris cu sângele lor cea mai frumósă pagină a istoriei nóstre naționale.

„Serbând astădĭ cu recunoscință a douĕ-ḑecĭ și cincea aniversare a intrărei triumfale a armatelor aliate ruso-române la Plevna, gândesc la toți acei, carĭ, sub ordinele Mele, au condus trupele la isbândă.

„In amintirea acelora carĭ nu mai sunt și urând viéța lungă celor carĭ trăiesc — ridic paharul Meu.“

Cea mai frumósă ilustrație a primit'o aniversarea de Joi prin manifestarea recunoscinței representanței naționale față cu armata română, care a sângerat în șanțurile Plevnei pentru gloria și neatêrnarea țĕrii sale.

Insu și președintele camerei, d-l Ferechide, s'a ridicat în ședința de Joi a camerei pentru-ca, cu cuvinte elocente și pline de patriotism, sĕ propună a se ridica un monument în capitala Romăniei, care sĕ aducă aminte tuturora eroismul armatei române pe câmpiile Bulgariei, eroismul și gloria strălucită a marelui ei Căpitan.

In unanimitate și cu însuflețire a primit camera proiectul de lege, prin care se votéză cincĭ sute de mii de lei din escedentul bugetar pentru ridicarea unui monument în capitală spre vecînica amintire a rĕsboiului Independenței și în onórea armatei.

S'a aprobat urgența și imediat camera s'a constituit în secțiunĭ unite, alegênd ca delegațĭ pe președinții secțiunilor. Delegații și-au ales pe raportor așa că încă în aceeașĭ ḑi raportul a fost depus pe biuroul camerei.

O aniversare în adevĕr démnă de gloriósele fapte sĕvĕrșite pe câmpul de rĕsboiŭ înainte c'un pătrar de veac. Ea va servi viitórelor generațiunĭ pentru tóte timpurile ca îndreptar pe drumul, pe care trebue sĕ stărue pentru întărirea și înflorirea țĕrei și a națiunei române.

---

† Dr. Ioan Rațiu.

Duminecă în 7 Decemvrie n. la órele 2 d. m. s'a sĕvîrșit înmormêntarea lui Ioan Rațiu, despre a cărui trecere din viéță am vorbit deja în ultimul numĕr de Duminecă.

Jalnica ceremonie a fost celebrată de către însuși metropolitul din Blașiŭ Dr. Victor *Mihalyi*, asistat fiind de canonicul Dr. Is. *Marcu*, protopopul din Clușiŭ Dr. Elie *Dăianu*, adm. protop. Din Sibiiu N. *Toganu*, preoții Arsenie *Bunea* și Aurel C. *Domșa*, precum și de diaconii Iuniu Brut *Micu* și Iacob *Popa*.

I. P. S. Sa metropolitul Ioan *Mețianu*, însoțit de II. Sa Dr. Ilarion *Pușcariu*, archimandrit și vicariu, Dr. M. *Cristea*, M. *Voileanu* și alțĭ fruntașĭ bisericescĭ a asistat de la început până la sfîrșit la ceremonia funebră.

Frumóse și numeróse cununĭ au fost depuse pe cosciugul rĕposatului president al partidului național român. Amintim aicĭ pe lângă ale familiei: cununile din partea Românilor din Brașov, din munții apusenĭ, Lugoșiŭ, de la Tinerimea română universitară din Clușiŭ, Tinerimea română din Sibiiu, și Brașov, de la comitetul partidului național, de la damele române din Abrud, de la cluburile române: din comitatele Cojocnei, Sibiiu, Arad, de la inteligența română din Turda, dela „Arieșana“, Eforia șcólei române din Turda.

Intre cununile particulare înregistrăm pe a d-lui Take Ionescu, o cunună uriașe din laurĭ, stejarĭ și palmierĭ cu tricolor; dela Zoe și Virgil Arion, familia Hêrșan dela Dr. A. Frâncu, Dr. O. Rusu, Casiu și Iuliu Maniu etc. Parte mare din amintitele cununĭ erau împodobite cu pantlicĭ tricolore române.

Din multe orașe și ținuturĭ mai depărtate Românii erau representațĭ prin delegațiunĭ. In afară de membrii comitetului central veniți de departe în frunte cu d-l Pop de Băsescĭ, notăm pe representanții Eforiei școlare din Turda, a băncei Arieșana, a tinerimei române din Clușiŭ, (prin universitarii I. Meruțiŭ, M. Dobreanu și Lucian Balint), a meseriașilor din Blașiŭ, a Bistrițenilor (prin Dr. G. Tripon), apoi representanții din Deva: Francisc Hossu Longin, din Brașov: Dr. A. Mureșianu și N. P. Petrescu, din Munții apusenĭ Dr. L. Pop, din Orăștie Dr. A. Vlad, din Alba-Iulia și din mai multe alte comune.

Prohodul s'a făcut în biserica gr. cat. din Sibiiu, unde s'au rostit mai multe cuvêntărĭ. Cel dintâiŭ care a luat cuvêntul a fost canonicul Dr. Augustin *Bunea*, care cu cuvinte oratorice espune urgia, ce s'a descărcat asupra lui Ioan Rațiu în anii din urmă și ranele, ce i-le-au înfipt cei din némul sĕu, până ce stejarul maiestos, a început a se clătina și ḑi bună n'a mai avut. Apoi trece la aprecierea activității publice a repausatului, care începênd din anul 1848 și până astădĭ a fost între cei dintâi luptătorĭ. Pe urmă continuă:

Tótă ordinea socială și morală s'a susținut tot déuna și se susține și astădĭ prin aceia, carĭ în tóte acțiunile lor sunt conduşĭ de principiul, că esistă o ființă infinită, atot-sciutóre, ale cărui judecățĭ sunt milă și adevĕr, și dreptate în veac.

Inaintea acestui judecător mare stă acuma și Dr. Ioan Rațiu.

Décă nimenea nu trage la îndoiélă, că iubirea de-aprópelui este un semn al iubirii de Dumneḑeu, și că cu cât iubesce cineva mai tare pe de-aprópele sĕu, cu atâta dovedesce mai mare iubire față de Creator; décă mai departe Mântuitorul lumii prin vĕrsarea sângelui sĕu pentru toțĭ ómenii ni-a dat pilda cea mai perfectă despre iubirea sa față cu Dumnedeu Tatăl și ne-a învĕțat, că celui ce iubesce mult, mult i-se értă, atuncĭ trebue sĕ avem bună încredere, că marele judecător nu va respinge de la sine pe servitorul sĕu Dr. Ioan Rațiu, tocmai pentru dragostea, ce acesta a arătat'o nu numai către cei de un sânge cu el, ci către un popor întreg, jertfindu-șĭ pentru el cele mai prețióse bunurĭ pămêntescĭ și prin acésta dând dovadă despre iubirea sa cea mare față cu Dumneḑeu.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

28 Noemvrie (10 Dec.) 1877.

Joia trecută, în 28 Noemvrie st. v. 1902, s'au împlinit douĕ-ḑecĭ și cincĭ de anĭ, de când formidabila cetate Plevna, apĕrată de trupele eroicului Osman-pașa, după o îndelungată și viteză resistență a cădut în mânile oștirilor aliate ruso-române.

Victoria dela Plevna, la care au luat parte însemnată trupele române, a fost resultatul unor încordărĭ și lupte aprige și sângeróse, carĭ au durat nu mai puțin decât cincĭ lunĭ întregĭ și între carĭ lupta dela Grivița, ce a acoperit stindardele armatei române cu glorie, va străluci în vecĭ cu litere de aur în cartea istoriei.

Mii de vitejĭ au cădut dinaintea Plevnei. Tótă lumea aștepta cu încordare sĕ vadă cum se vor sfêrși giganticele lupte între armatele aliate și oștirile musulmane, conduse de „leul dela Plevna“ Osman.

In fine sosi și ḑiua decisivă, ḑiua în care mândrul Osman-pașa a închinat stégurile sale oștirei române care-l încunjurase de tóte părțile.

În cuvinte simple, sobre, dér cu atât mai pĕtrunḑĕtóre, se reamintesce în prețiósa publicație *„Tei-ḑecĭ de anĭ de domnie ai Regelui Carol I“* istoria acelei ḑile epocale:

„28 Noemvrie (10 Decemvrie)... Avanposturile brigadei Sachelarie și ale Divisiunii IV observă peste nópte o mișcare a inimicului, care aduna trupe spre gura Plevnei și începuse construirea unui pod peste Vid. În dorĭ de ḑiuă Turcii părăsesc reduta Nr. 2, care e imediat ocupată de trupele române din transee (regimentul 4 de linie și un batalion din regimentul 6 de linie). Brigada Sachelarie și brigada Borănescu ocupă trei redute pe înălțimile dela Opanez. Bateria Crimeanu deschide un foc violent asupra celor douĕ redute, ce se mai află în mâna inimicului, și trupele fac asaltul. 2000 prisonierĭ și 6 tunurĭ cad cu acéstă ocasiune în mânile trupelor române biruitóre. Brigada Cantilli, precedată de bateria călăreță Alexandrescu, ia inimicul în flanc pe șoséua Sofia. Colonelul Cerchez înaintéză în același timp despre Bucova direct asupra Plevnei și regimentul 6 de linie este primul care scobóră în oraș. Peste Vid se urméză luptă crâncenă între capul colónelor turcescĭ și trupele rusescĭ, carĭ caută sĕ închidă drumul de eșire al inimicului. În acéstă luptă Osman-Pașa este rănit. Vĕḑendu-se bătut și împresurat din tóte părțile, inimicul arboréză drapelul alb în mai multe puncte.

„Trupele române procedéză la *desarmarea inimicului* și la adunarea prisonierilor. Un ofițer superior turc se presintă înaintea colonelului Cerchez cu vestea, că Osman-Pașa aștéptă sĕ se înțelégă asupra sorții trupelor sale. Colonelul Cerchez merge la locul indicat *unde găsesce pe Osman-Pașa, care-i declară, că se consideră ca prisonier*“.

Êr în publicația *„30 de anĭ din domnia militară a Regelui Carol I“* cetim mai departe următórele însemnărĭ, în formă de memoriu al acelei ḑile:

„Osman-Pașa este rănit și prins; el s'a predat Românilor și se găsesce acum într'o casă albă situată lângă Vid, cam la patru kilometri dela locul unde se află Domnitorul și asupra căreia el îșĭ îndreptéză ochiĭ fără voie. Domnitorul însciințéză pe împĕratul.

„Apoi Domnitorul se îndreptéză către *divisiunea III-a, care a luat cu asalt Opanezul*, și este primit aci cu urale nesfîrșite. Tunurĭ și prisonierĭ turcĭ trec pe dinaintea sa, in lung convoiu. În urmă, se duce spre podul de peste Vid. Pe șoséua Plevna-Sofia și nu departe de acest pod, *întâlnesce trăsura în care se găsia Osman-Pașa rănit, sub o escortă de călărașĭ românĭ din al 3 lea regiment.* Îndată-ce Osman-Pașa află cine este acela, care înaintéză către trăsura sa, se ridică cu tóte durerile sale și nimenĭ nu póte sĕ-l reașeze. *Domnitorul îi întinde mâna și-i exprimă cu cuvinte mișcătóre admirațiunea sa pentru eroica apĕrare a Plevnei....*“.

*

Dér décă acest gând mângăitor străbate adĭ ființa nóstră, a celor ce ne-am adunat în jurul acestui sicriu, nu pot lăsa acéstă ocasiune, fără a pune întrebarea, că cu ce vom sci îmblândi noi pe Dumnedeu, pe care atât de des l'am vătĕmat cu pĕcatele nóstre nenumĕrate? Au dóră cu invidia și rĕutatea nóstră, isvorul atâtor certe, calumnii și prigonirĭ între cei din clasa cultă a poporului nostru? Au dóră cu pofta nóstră de mărire deșértă, de plăcerĭ trecĕtóre sensuale? Au dóră cu stórcerea și esploatarea bietului popor, pentru-ca sĕ avem cu ce ne mulțămi patimile cele rele și coperi cheltuelile unui lux nebun? Au dóră cu născocirea de defecte neesistente, și cu esagerarea micelor scăderĭ în bărbații, carĭ se espun pentru binele poporului românesc, pentru-ca prin acésta apucătură sĕ ascundem lașitatea nóstră, séu sĕ motivăm neparticiparea nóstră la acțiunile pentru înaintarea némului nostru? Au dóră prin scandalul ce-l dăm în continu țĕrănimii nóstre, când îi cercetăm așa de rar bisericile, îi respectăm așa de puțin obiceiurile bune și folositóre, și nu-i dăm nicĭ un ajutor la susținerea instituțiunilor ei culturale?

Cu astfel de scăderĭ, pĕcate și viții presentarea nótră înaintea marelui j decător trebue sĕ ne înspăimênte. De aceea până când nu este târdiu, sĕ ne întórcem la Dumnedeu și la virtuțile cele adevĕrate ale religiunii creștine, ér de la marele defunct Dr. Ioan Rațiu sĕ luăm pildă de iubire de neam, de abnegațiune și de fertfă pentru fericirea lui.

După d-l Dr. A. *Bunea* a rostit o cuvêntare d-l G. *Pop* de Băsescĭ, în numele comitetului, dicênd emoționat până la lacrĕmĭ între altele:

Noi din partea nóstră în fața sicriului tĕu, te asigurăm și punem vot sacru înaintea lui Dumnedeu și a ómenilor, că stégul falnic, sub care ai luptat și pe care l'ai purtat cu demnitate în numele libertății, frățietății și egalității, și pe care curat și nepătat îl primim de la tine, cât ne va da bunul Dumnedeu viéță, pe urmele tale și după esemplul tĕu vom lupta mai departe. Il vom ține sus, îl vom păstra nepătat, și așa îl vom transpune urmașilor noștri, fiiĭ credincioșĭ ai neamului.

A treia cuvêntare a rostit-o d-l advocat din Bistriță Dr. Gavriil *Tripon*, care cu vorbe avêntate a schițat viéța, luptele și virtuțile marelui bărbat al neamului, luându-șĭ un rĕmas bun, care a emoționat pe toțĭ.

Metropolitul a dat deslegarea și pe urmă a vorbit studentul în filosofie de la universitatea din Clușiŭ I. *Meruțiu*, în numele tinerimei.

*

După înmormêntare Esc. Sa metropolitul Dr. *Mihalyi* a visitat împreună cu canonicii și preoții asistențĭ pe Esc. Sa metropolitul *Mețianu*, unde au fost primițĭ cu mare cinste și poftițĭ la cină, petrecênd acolo, până după órele 9, când apoi s'au întors cu trenul la Blașiŭ.

*

Fórte numeróse telegrame de condolență au fost adresate jaluicei familie din tóte ținuturile ardélului, ale Bănatului și ale țĕrei ungurescĭ. Românii din orașele cum e Brașovul, Clușiul, Viena, Lugoșul, Orăștia, Timișóra, Alba-Iulia, Arad, Turda etc. au trimes telegrame de condolență colective. Dr. Ales. Mocsonyi a condolat printr'o telegramă de la Căpâlnaș. Diarul „Tribuna" n'a terminat încă nicĭ acum cu publicarea tuturor depeșilor de condolență.

Din Bucovina a condolat Eudocsiu Hurmuzachi în numele dirigenței partidului român din Bucovina.

Numĕróse telegrame au sosit din România, între care cele mai însemnate sunt ale Senatului și ale Camerei române. Au mai condolat între alții: Gr. Cantacuzino, Take Ionescu, Ioan Grădișteanu, Nicu Filipescu, Ioan Kalinderu, membru al Academiei române, Delavrancea, Disescu, d-nii Faur, Chețianu, Dr. Drăgescu, Străjanu din Craiova etc, Secțiile Ligei de la Azuga, Iașĭ, Craiova etc.

*

Senatul și Camera deputaților din Bucurescĭ au trimis dómnei Emilia Rațiu câte-o telegramă de condolență, pe carĭ le reproducem aicĭ:

Telegrama Senatului:

Bucurescĭ, 8 Dec. c.

Senatul aflând de încetarea din viéță a ilustrului vostru soț, mult regretatul Dr. Rațiu, m'a autorisat de a-vĕ transmite în numele sĕu condolențele sale pentru durerósa perdere ce a ți încercat. Implinindu-mĭ, dómnă, acésta tristă datorie, vĕ rog tot-de-odată sĕ primiți simțĕmintele mele de adêncĭ regrete.

Președintele senatului,
P. S. Aurelian.

Telegrama Camerei:

Adunarea deputaților în ședința de la 23 Noemvrie 1902, luând cunoscință de încetarea din viéță a ilustrului domniei vóstre soț, a votat în unanimitate propunerea a esprima sentimentele ei de profund regret și condolențele pentru ireparabila perdere ce ai încercat. Cu profund respect îndeplinesce acésta misiune

Președintele adunării deputaților,
M. Pherechide.

Revista politică.

A mai trecut o sĕptĕmână, fără ca *dieta din Pesta* sĕ fi isprăvit ceva. De două lunĭ apróape se „desbate" asupra proiectului prin care guvernul cere împuternicire de a acoperi din budgetul pe 1903, nevotat încă, cheltuelile trebuincióse statului în cele dintâiŭ 3—4 lunĭ ale anului viitor, — séu așa numita îndemnisare. Până la încheierea anului mai sunt vr'o opt-spre-dece dile, ér până la vacanța de Crăciun abia două sĕptĕmânĭ. Nicĭ vorbă nu póte fi ca în acest timp scurt — cu tóte că durata ședințelor dietei s'a mai prelungit cu un cias — guvernul sĕ dobêndéscă vr'un resultat de Domne-ajută. Stângacii lui Kossuth s'au îngrijit, ca prin obstrucție, prin cuvêntărĭ ne mai sfîrșite, sĕ zădărnicéscă orĭ-ce resultat. Cu dreptul se póte dice, că de la deschiderea dietei și până adĭ s'a făcut curată risipă cu timpul și cu banii cei scumpĭ ai țĕrii. Marile cestiunĭ, carĭ aștéptă resolvire (pactul cu Austria, proiectele militare, votarea budgetului, o sumă de proiecte de legĭ) sunt puse la o parte și zăpăcélă mare domnesce nu numai în tabĕra guvernului, ci și în rêndurile oposiției. In situația acésta critică și nefiréscă, unii pe alții se învinovățesc. Guvernamentalii aruncă rĕspunderea pe oposiție, oposiționalii fac responsabil guvernul, în gazetele lor se scrie și discută cu pasiune, — și din tóte reiese, că o bólă cumplită s'a încuibat în rêndurile lor: fatala nelucrare.

*

Pe când în monarchia austro-ungară lucrurile merg calea racului și nicĭ vorbă ca până la finea anului sĕ se încheie pactul vamal orĭ sĕ se voteze noul tarif vamal autonom,— pe atuncĭ „Reichstag"-ul din Berlin aduce o mare suprindere politicianilor din monarchie. *Adunarea imperială germană a primit*, și în a doua cetire, *proiectul tarifului vamal*. Propunerea Kardorff, despre care am făcut amintire într'unul din numerele trecute, a fost primită cu 184 contra 136 voturĭ, ér § 1 al legei tarifului vamal a fost primit cu 182 contra 136 voturĭ A treia cetire a proiectului se va face adĭ Sâmbătă. Sórtea proiectului s'a decis prin acest vot, și e sigur, că încă înainte de Crăciun el va deveni lege, ér guvernului german i-se dă posibilitatea de a denunța (desface) convențiile comerciale cu cele-lalte state, adecă și cu Austro-Ungaria. Sensația berlinesă dă mult de gândit guvernelor din Pesta și Viena.

*

In decursul desbaterilor din dieta ungară s'a vorbit mult și *despre naționalități*. S'au spus lucrurĭ, pe carĭ le cetim și audim dilnic din partea adversarilor noștri. Guvernul a fost aspru atacat, că nu e destul de energic față cu naționalitățile, că sub regimul lui Szell naționalitățile au prins curagiu în lupta contra „ideii de stat maghiar" etc. In ședința de la 11 Decemvrie s'a audit și o voce caracteristică. Deputatul *Vertan* (Turda) a dis, că independența Ungariei nu stă în calea resolvirei cestiunei naționalităților; constată însĕ, că pe basa de adĭ acéstă cestiune nu póte fi resolvită (!) Causa pentru care Maghiarii nu pot fi frațĭ cu naționalitățile, este de o parte șovinismul național, dér mai ales faptul, că Maghiarii nu sunt încă independențĭ. Până când Ungaria se învîrte în jurul osiei Austriei, nu se póte aștepta ca naționalitățile sĕ se mărturiséscă Maghiarĭ. Cestiunea naționalităților — continuă Vertan — ar fi resolvită, décă naționalitățile ar sci, că ele aicĭ trebue sĕ trăéscă și sĕ móră, că nu-șĭ pot afla fericirea decât în națiunea maghiară. „Sĕ nu crédă nimenĭ, că naționalitățile nóstre gravitéză înafară. Greșesc aceia, carĭ vorbesc despre gravitarea dacoromânismului spre România, căcĭ *așa ceva nu esistă*. Idealul Românilor noștri este, ca în Ungaria și sub tronul austriac sĕ-șĭ creeze un teritoriu autonom al lor, cum e d. e. Croația. Acesta este programul lor și tendințele dacoromâne la nicĭ un cas nu trebue sĕ fie înțelese așa, că ei ar voi sĕ ajungă sub regatul român"...

*

Departe peste ocean, în republica Venezuela din America-de-Sud, e în pregătire isbucnirea unui rĕsboiŭ.

In mica republică a bântuit timp îndelungat revoluțiunea. Trupele presidentului Castro au biruit pe rebelĭ și s'a restabilit érășĭ liniștea internă. S'a întêmplat însĕ, că în cursul revoluțiunei fórte mulțĭ supușĭ englesĭ și germanĭ au suferit pagube însemnate Guvernele din Londra și Berlin au cerut o despăgubire mare. Presidentul Venezuelei, Castro, n'a vrut sĕ le plătéscă și din causa acésta o mare cértă diplomatică s'a iscat între Venezula de-oparte și Englitera și Germania de altă parte.

Lucrul a ajuns până la trimiterea unui ultimat, căruia însĕ Venezuela n'a rĕspuns. Englesii și Nemții au trimis în apele Venezuelei numĕróse vase de rĕsboiŭ, carĭ au atacat flota de rĕsboiŭ a Venezuelei. Ce era sĕ facă presidentul Castro? A apelat la popor, ca sĕ prindă armele și sĕ-șĭ apere țéra. Și fiind-că Englesii și Nemții vreu sĕ pună mâna pe orașul de port Guayra, trupele venezuelane au plecat spre acest oraș, ca sĕ-l apere, sub conducerea ministrului de rĕsboiŭ. Orașul e întărit cu tunurĭ. In capitala republicei, toțĭ Englesii și Germanii au fost prinșĭ și arestațĭ și marĭ demonstrații s'au făcut contra Engliterei și Germaniei. Stindardele englesescĭ și germane au fost arse.

Etă așa dér un nou rĕsboiŭ în perspectivă.

Mare a fost însuflețirea, cu care corpurile legiuitóre române dimpreună cu tótă națiunea, au primit acum 25 de anĭ scirea fericită și mult așteptată despre victoria de la Plevna Etă câte-va amintirĭ despre acésta:

Căderea Plevnei a fost adusă la cunoscința Adunărei deputaților în ședința dela 29 Noemvrie 1877 de către președintele ei, *C. A. Rosetti*, prin următórele cuvinte:

D-lor deputațĭ, sunt dator, și scirĭ oficiale nu sunt încă venite ca sĕ pótă banca ministerială a vĕ s, une cuvêntul sĕu, sunt dator vouĕ, representanțĭ ai națiunei, ca sĕ vĕ anunț ca fapt positiv, că Plevna, acel al doilea Gibraltar, și Osman Pașa, acel erou al Imperiului Otoman, s'a închinat și este în mânile armatelor aliate. (Aplause prelungite.)

Acum, representanțĭ ai națiunei, când vedețĭ faptele armatei nóstre — din parte-mĭ nu mai am nimic de dis — rĕmâne sĕ chibzuițĭ, décă credețĭ că este bine, chiar astădĭ sĕ trimitețĭ o telegramă Măriei Sale Domnitorului, prin care sĕ esprimațĭ simțimintele vóstre și tot de-odată și Majestățeì Sale Impĕratului Alexandru, nobilul Sĕu Aliat, pentru bravura oștirei Sale. Tot-deodată așĭ crede, că ar trebui sĕ tragețĭ la sorțĭ o comisiune, care sĕ mérgă sĕ felicite pe Măria Sa Dómna, din partea representațiunei naționale. (Aplause entusiaste și îndelung repetate.)

D. *B. Maniu* susține propunerea președintelui „de a da un vot de omagiŭ, de „recunoscință acelei viteze armate române, „care a făcut din acéstă di, o di de sĕrbă„tóre pentru națiunea nóstră".

George Pruncu, după-ce declară, că se unesce în totul cu propunerea președintelui, adaogă:

„Așĭ fi însĕ de opiniune. d-lor, décă „și onor. Adunare va binevoi a admite pro„punerea mea, ca prin votul ce vom da „astădĭ în privința armatei române și a „demnului ei Șef, sĕ declarăm că acéstă „armată, dimpreună cu Șeful sĕu, a bine„meritat de la Patrie. (Aplause prelungite.)

George Misail a făcut și susținut următórea moțiune:

„Măriei Sale Carol I, Domn glorios al Românilor.

„Armatei Române, care, în campania anului 1877, șĭ-a reluat vechea-i și gloriosa misiune de a fi scutul patriei și de a-șĭ vérsa cu generositate sângele pentru liberarea popórelor, carĭ gem sub jugul barbar al semi-lunei, regimentelor de linie, excelentei nóstre artileriĭ, dorobanților și vênătorilor, călărașilor și roșiorilor, rĕmășițe venerate, vlăstare neperitóre ale acelor bat'alióne falnice ce din secolul XIII până astădĭ n'au încetat de a fi ante-garda creștinătății în luptele cu hordele Islamismului:

„Adunarea Națională trimite felicitările sale pe câmpul de onóre și sânge, în zidurile formidabile ale Plevnei, cucerite de oștirile aliate.

„Adunarea Națională, în numele Țĕrei recunoscĕtóre, declară că: Domn, guvern și armată au bine-meritat dela Patrie, care este mândră de fiiĭ ei". (Aplause.)

George Vernescu: D-lor deputațĭ, eu v'așĭ ruga ca în momente așa de solemne, în carĭ se află astădĭ țéra nóstră, sĕ nu facem nicĭ o propunere particulară a nóstră, sĕ nu exprimăm un sentiment al nostru particular, ci sĕ lăsăm ca biuroul Adunărei, al Representațiunei Țeriĭ, sĕ exprime aceste sentimente de recunoscință Domnitorului și oștirei române în genere. (Aplause.)

Astădĭ sĕ mulțumim tuturor pentru reînoirea gloriei străbune, sĕ mulțumim Domnitorului și armatei, că a încoronat națiunea cu laurĭĭ victoriei repurtate de armata română pe câmpul de luptă. (Aplause.)

Tot-deodată, cred că e bine, ca tot biuroul sĕ comunice din partea nostră, că Adunarea, în unanimitate, simte de datorie a face mulțumirile și felicitările ei Marelui Imperator Alexandru II. (Aplause.)

Propunerea lui George Vernescu a fost admisă în unanimitate.

Adunarea a delegat apoi o comisiune alésă din sinul ei, prin tragere la sorțĭ, care împreună cu biuroul sĕ presinte felicitările ei, Măriei Sale Dómnei Elisabeta.

Conform votului Camerei, biuroul a trimis Domnitorului următórea adresă de felicitare:

„Adunarea deputaților, în unanimitate, exprimă Măriei Tale căldurósele ei felicitărĭ pentru strălucita victorie dela Plevna. Ea declară, că armata română și Comandantul ei Suprem au bine-meritat de la Patrie.

„Adunarea rógă pe Măria Ta sĕ facă a se agrea de Majestatea Sa Impĕratul

Recensĕmêntul din 1900.

V.

6) Comitatul Făgăraşului.

Făgăraş. Hotar 3950 j. c. Locuitorĭ: 6457, dintre carĭ r. cat. 1261, gr. cat. 1384, gr. or. 951, augustanĭ 843, ref. 1300, unit. 244, israeliţĭ 474. După limbă: Maghiarĭ 2911, Nemţĭ 1243, Slovacĭ 1, Sêrbĭ 3, *Românĭ 2292.*

Poiana-Mĕrului. Hotar 10.816 j. c. Locuitorĭ: 2335, dintre carĭ r. cat. 3, gr. cat. 4, gr. or. 2315, aug. 6, ref. 7, isr. —. După limbă: Maghiarĭ 12, Nemţĭ 5, *Românĭ 2318.*

Zêrneştĭ. Hotar 29 679 j. c. Locuitorĭ: 3901, dintre carĭ r. cat. 263, gr. cat. 74, gr. or. 3113, aug. 266, ref. 112, unit. 48, isr. 25. După limbă: Maghiarĭ 410, Nemţĭ 312, Slovacĭ 4, Rutenĭ 4, *Românĭ 3167.*

Comitatul Făgăraşului are un teritoriu de 422.805 jughere catastrale cu 92.801 locuitorĭ, dintre carĭ r. cat. 2454, gr. cat. 23.850, gr. or. 60.220, augustanĭ 2737, ref. 2225, unitarĭ 437, jidovĭ 873. După limbă: Maghiarĭ 5159, Nemţĭ 3627, Slovacĭ 32, Rutenĭ 5, Croaţĭ 1, Sêrbĭ 3, Românĭ 83.445, După teoria lui Czirbusz, *Românĭ 84.062* = 90.58%.

7) Comitatul Hunedórei.

Deva. Hotar 6656 j. c. Locuitorĭ: 7089, dintre carĭ r. cat. 2373, gr. cat. 232, gr or. 2400, aug. 184, ref. 1235, unit. 73, isr. 592. După limbă: Maghiarĭ 4065, Nemţĭ 436, Slovacĭ 19, Rutenĭ 2, Croaţĭ 1. Sêrbĭ 5, *Românĭ 2509.*

Haţeg. Hotar 4414 j. c Locuitorĭ: 2367. dintre carĭ r. cat 446, gr. cat. 479, gr. or. 887, aug. 36, ref. 297, unit. 9, isr. 213. După limbă: Maghiarĭ 881, Nemţĭ 140, Croaţĭ 2, Sêrbĭ 1, *Românĭ 1337.*

Orăştie. Hotar 7189 j. c. Locuitorĭ: 6934, dintre carĭ r. cat. 1100, gr. cat. 859, gr. or. 2815, aug. 1040, ref. 890. unit. 23, isr. 207. După limbă: Maghiarĭ 1884, Nemţĭ 1321, Slovacĭ 18, Croaţĭ 9, Sêrbĭ 3, *Românĭ 3619.*

Hunedóra. Hotar 4269 j. c. Locuitorĭ: 4419, dintre carĭ r. cat. 1769, gr. cat. 427, gr. or. 1478, aug. 80, ref. 483, unitarĭ 33, isr. 189. După limbă: Maghiarĭ 1896, Nemţĭ 365, Slovacĭ 101, Croaţĭ 2, Sêrbĭ 10, *Românĭ 1987.*

Bleje. Hotar 14,378 j. c. Locuitorĭ 3311, dintre carĭ r. cat. 2, gr. cat. 3, gr. or. 3297, ref. 1, isr. 10. După limbă: Maghiarĭ 13, *Românĭ 3292.*

Brad. Hotar 5115 j. c. Locuitorĭ: 3896, dintre carĭ r. cat. 467, gr. cat. 171, gr. or. 2663, aug. 40, ref. 341, unit. 14, isr. 200. După limbă: Maghiarĭ 933, Nemţĭ 119, Slovacĭ 5, Croaţĭ 1, *Românĭ 2809.*

După Piatră. Hotar 8674 j. cat. Locuitorĭ: 2132 toţĭ gr. orientalĭ. După limbă *Românĭ 2125.* (Şépte sunt trecuţĭ la rubrica: Alte limbĭ, unde se numĕră de obiceiŭ Ţiganii.)

Bulzeştĭ. Hotar 11.636 j. c. Locuitorĭ: 2494, toţĭ gr. orientalĭ şi *toţĭ Românĭ.*

Livezenĭ. Hotar 24.932 j. c. Locuitorĭ: 3387, dintre carĭ r. cat. 684 gr. cat. 204, gr. or. 2063, aug. 71, ref. 255, unit. 10, isr. 10. După limbă: Maghiarĭ 823, Nemţĭ 176, Slovacĭ 20, Rutenĭ 1, Croaţĭ 1, Sêrbĭ 1, *Românĭ 2216.*

Petrila. Hotar 40.646, j. c. Locuitorĭ: 4497, dintre carĭ r. cat. 970, gr. cat. 267, gr. or. 2753, aug. 213, ref. 77, unit, 34, isr. 182. După limbă: Maghiarĭ 684, Nemţĭ 604, Slovacĭ 85, Rutenĭ 63, Croaţĭ 2, *Românĭ 2911.*

Petroşenĭ. Hotar 16.358 j. c. Locuitorĭ: 7765, dintre carĭ r, cat. 3307, gr. cat. 619, gr. or. 1949, aug. 431, ref. 937, unit. 72, isr. 449. După limbă: Maghiarĭ 4297, Nemţĭ 989 Slovacĭ 17, Rutenĭ 2, Croaţĭ 7, Sêrbĭ 8, *Românĭ 2232.*

Vinerea. Hotar 4166 j. c. Locuitorĭ: 2095, dintre carĭ r. cat. 24, gr. cat. 17, gr. or. 2058, aug. 1, ref. 3. După limbă: Maghiarĭ 13, Nemţĭ 11, *Românĭ 2071.*

Cugir. Hotar 81.765 j. c. Locuitorĭ: 4291, dintre carĭ r. cat. 937, gr. cat 3025, gr. or. 155, aug. 63, ref 93, unit. 8, isr. 9. După limbă: Maghiarĭ 812, Nemţĭ 242, Slovacĭ 17. Rutenĭ 4, *Românĭ 3168.*

Comitatul Hunedórei are teritoriu de 1,352.517 j. c. cu 303.838 locuitorĭ, dintre carĭ r. cat. 24.993, gr. cat. 55.116, gr. or. 204.350, aug. 3269, ref. 11.398, unit. 632, jidovĭ 4056. După limbă: Maghiarĭ 32.316, Nemţĭ 9189, Slovacĭ 6111, Rutenĭ 697, Croaţĭ 111, Sêrbĭ 56, Românĭ 257.013. După teoria lui Czirbusz, *Românĭ 258.713* = 85.15%.

8) Comitatul Mureş-Turda.

Têrgul-Mureşului. Hotar 5951 j. c. Locuitorĭ: 19,522, dintre carĭ r. cat. 5532 gr. cat. 1352, gr. or. 1033, aug. 556, ref. 8915, unit. 470, isr. 1658 După limbă: Maghiarĭ 16.705, Nemţĭ 686. Slovacĭ 72, Croaţĭ 8, Sêrbĭ 2, *Românĭ 1864.*

Reghin. Hotar 4356 j. c. Locuitorĭ: 6552, dintre carĭ r. cat. 1262, gr. cat. 1016, gr. or. 48, aug. 2646, ref. 1096, unit. 35, isr. 449. După limbă: Maghiarĭ 2593, Nemţĭ 2939, Slovacĭ 1. *Românĭ 1009.*

Hodacu. Hotar 20.670 j. c. Locuitorĭ: 2632, dintre carĭ r. cat. 11, gr. cat 1081, gr. or. 1497, aug. 1, ref. 21, isr. 21. După limbă: Maghiarĭ 33, Nemţĭ 21, *Românĭ 2508.*

Ibăneştĭ. Hotar 50.521 j. c. Locuitorĭ: 2966, dintre carĭ r. cat. 62, gr. cat. 536, gr. or. 2311, aug. 9, ref. 13, unit. 1, isr. 34. După limbă: Maghiarĭ 60, Nemţĭ 63, Slovacĭ 1, *Românĭ 2830*

Topliţa. Hotar 58.994 j. c. Locuitorĭ: 5218, dintre carĭ r. cat. 1165, gr. cat. 801, gr. or. 3029, aug. 8, ref. 123, unit. 10 isr. 82. După limbă: Maghiarĭ 1499, Nemţĭ 34, Slovac 1, Rutenĭ 1, *Românĭ 3679.*

Comitatul Mureş-Turda are teritoriu de 727.821 j. cat. cu 197.618 locuitorĭ, dintre carĭ r. cat. 26 046, gr. cat. 44.507, gr. or. 28 989, aug. 6205, ref. 78.907, unit. 7917, jidovĭ 4000. După limbă: Maghiarĭ 119.810, Nemţĭ 7416, Slovacĭ 85, Rutenĭ 9, Croaţĭ 107, Sêrbĭ 4 Românĭ 67402. După teoria lui Czirbusz *Românĭ 73.483* = 37,19%.

9) Comitatul Odorheiului.

Szekelyudvarhely. Hotar 4790 j. c. Locuitorĭ: 8045, dintre carĭ r. cat. 4586, gr. cat. 137, gr. or. 54, aug. 265, ref. 2401, unitarĭ 432, isr. 170. După limbă: Maghiarĭ 7682, Nemţĭ 247, Slovacĭ 2, Rutenĭ 1, Sêrbĭ 3, *Românĭ 88.*

Comune cu populaţie mai însemnată românéscă sunt: Bene, Darócz, Homoródalmás, Erked, Magyarfelek, Oláhandrásfalva, Olahhidegkut.

Comitatul Odorheiu are teritoriu de 510.356 j c. cu o populaţie de 118.275, dintre carĭ r. cat. 41.893, gr. cat. 1377, gr. or. 4101, aug. 2830, ref. 40.237, unitarĭ 26.614, jidovĭ 1204. După limbă: Maghiarĭ 112.607, Nemţĭ 2225, Slovacĭ 19, Rutenĭ 3, Croaţĭ 2, Sêrbĭ 3, Românĭ 2928. După teoria lui Czirbusz, *Românĭ 5482* = 4.63%.

10) Comitatul Sibiiului.

Sibiiu. Hotar 9804 j. c. Locuitorĭ: 29.577, (3500 militarĭ), din carĭ r. cat. 6571 gr. cat. 2246, gr. or. 5175, aug. 12.353, ref. 2109, unitarĭ 235, isr. 874. După limbă: Maghiarĭ 5747, Nemţĭ 16.141, Slovacĭ 64, Rutenĭ 27, Croaţĭ 51, Sêrbĭ 21, *Românĭ 7106.*

Sebeşul-săsesc. Hotar 13.253 j. c. Locuitorĭ: 7770, dintre carĭ r. cat. 548, gr. cat. 304, gr. or. 4597, aug. 1919, ref. 277, unit. 16, isr. 109. După limbă: Maghiarĭ 549, Nemţĭ 2253, Slovacĭ 10, Sêrbĭ 2, *Românĭ 4857.*

Avrig. Hotar 16.919 j. c. Locuitorĭ: 3195, dintre carĭ r. cat. 271, gr. cat. 27, gr. or. 2635, aug. 219, ref. 37, isr. 6. După limbă: Maghiarĭ 109, Nemţĭ 415, *Românĭ 2665.*

Poplaca. Hotar 2540 j. c. Locuitorĭ 2515, dintre carĭ r. cat. 1, gr. cat. 2, gr. or. 2511, aug. 1. După limbă: *Românĭ 2514.*

Rĕşinarĭ. Hotar 27.849 j. c. Locuitorĭ: 5412, dintre carĭ r. cat. 10, gr. cat. 419, gr. or. 4952, aug. 26, ref. 5, Jidovĭ nicĭ unul. Dupa limbă: Maghiarĭ 10, Nemţĭ 29, Slovac 1, Rutean 1, *Românĭ 5362.*

Pianul de sus. Hotar 5955 j. c. Locuitorĭ: 2145, dintre carĭ r. cat. 6, gr. cat. 1, gr. or. 2131, aug. 5, ref. 2. După limbă: Maghiarĭ 8, Nemţĭ 5, *Românĭ 2126.*

Rehău. Hotar 3225 j. c. Locuitorĭ: 2095, dintre carĭ r. cat. 1, gr. cat. 2, gr. or. 2088. După limbă: Maghiarĭ 5, *Românĭ 2090.*

Şugag. Hotar 12.992 j. c. Locuitorĭ: 2084, dintre carĭ r. cat. 5, gr. cat. 1, gr. or. 2072, aug. 1, ref. 3, unit. 2. După limbă: Maghiarĭ 10, Nemţĭ 2, Rutenĭ 2, *Românĭ 2070.*

Gura-Rîului. Hotar 16268 j. c. Locuitorĭ: 2564, dintre carĭ r. cat. 6, gr. cat. 299, gr. or. 2249, aug. 10. După limbă: Maghiarĭ 3, Nemţĭ 15, *Românĭ 2545.*

Sĕlisce. Hotar 12.077 j. c. Locuitorĭ: 3572, dintre carĭ r. cat. 143, gr. cat. 52, gr. or. 3247, aug. 66, ref. 57, unit. 4, isr. 3. După limbă: Maghiarĭ 125, Nemţĭ 110. Slovacĭ 10, Croaţĭ 18, Sêrbĭ 7, *Românĭ 3240.*

Tilişca. Hotar 8955 j. c. Locuitorĭ: 2011. dintre carĭ r. cat. 4, gr. cat. 42, gr. or. 1964. După limbă: Maghiarĭ 1, Croaţĭ 4, *Românĭ 2006.*

Apoldul-mic. Hotar 3698 j. c. Locuitorĭ: 2405, dintre carĭ: r. cat. 18, gr. cat. 12, gr. or. 2372, aug. 3. După limbă: Maghiarĭ 16, Nemţĭ 4, *Românĭ 2384.*

Poiana. Hotar 2362 j. c. Locuitorĭ: 3956, dintre carĭ r. cat. 10, gr. cat. 3, gr. or. 3929, aug. 5, ref. 8, După limbă: Maghiarĭ 20, Nemţĭ 6, Rutenĭ 9, *Românĭ 3926.*

Jina. Hotarĭ 65.168 j. c. Locuitorĭ 3177, dintre carĭ r. cat. 25, gr. cat. 19, gr. or. 3125, aug. 3, ref. 1, unit. 4. După limbă: Maghiarĭ 15, Nemţĭ 11, Rutenĭ 9, *Românĭ 3140.*

Comitatul Sibiiului are teritoriŭ de 625.489 j. c., cu o populaţie de 166.188, dintre carĭ r. cat. 8747, gr. cat. 14.050 gr. or. 95.380, aug. 43.439, ref. 3147, uni. 301, isr. 1107. După limbă: Maghiarĭ 8084, Nemţĭ 47.678, Slovacĭ 106, Rutenĭ 50, Croaţĭ 95, Sêrbĭ 36, Românĭ 108.413. După teoria lui Czirbusz, *Românĭ 109.344* = 65.79%.

Delaleteа.

SCIRILE ĐILEI.

— 30 Noemvrie v.

Conferenţa publică pentru masa studenţilor românĭ din Braşov. Atragem încă odată atenţiunea publicului nostru asupra conferenţei publice, ce se va ţiné *mâne, Duminecă,* în sala festivă a şcólelor române din Braşov, de dómna Maria B. *Baiulescu.* Inceputul la 5 óre p. m. Preţurĭ de întrare: Locul I. 1 cor. 70 b.; locul II 1 cor.; locul III 60 banĭ. Suntem convinşĭ, că întreg publicul românesc cult al Braşovului îşĭ va da întêlnire la acéstă conferenţă filantropică.

Maj. Sa monarchul nostru, care timp de o lună a petrecut bolnav în Schönbrunn, s'a dus alaltă-erĭ la Viena, unde a primit în audienţă pe ministrul president austriac Koerber, apoi pe ministrul de esterne Goluchowski. După amédĭ Maj. Sa s'a întors éraşĭ la Schönbrunn, unde va petrece, probabil, érna întrégă.

Representanţa comunală a oraşului Braşov îşĭ va ţiné Mercurĭ în 17, eventual Joi în 18 Decemvrie la órele 3 p. m. 1902 *adunarea generală ordinară* în casa sfatului. La ordinea dilei sunt 25 puncte.

Adunare de învĕţătorĭ. Între împrejurările de adĭ, décă dorim un viitor sigur şi fericit, datorĭ suntem sĕ întărim poporul. Cetatea nóstră de căpetenie, unde ne înarmăm cu armele cele mai puternice: cu învĕţătura, sciinţa şi cultura prin *şcólă.*

Un mijloc potrivit pentru lărgirea cunoscinţelor celor carĭ sunt puşĭ ca prin şcólă sĕ lumineze poporul, sunt de sigur şi conferenţele sĕu adunările învĕţătorilor. O astfel de conferenţă a fost aceea a învĕţătorilor gr. ort. din despărţĕmêntul Chişineu (comit. Arad) ţinută la 19 Noemvrie v. 1902 — în comuna Socodor. După deschiderea conferenţei punctul cel mai marcant din program a fost prelegerea practică ţinută cu eleviĭ de învĕţătorul Ioan Crişianu. Pe la órele 8¾ aprópe toţĭ membriĭ în frunte cu presidiul: Stefan Leucuţa, Revd. d-n Dr. Ioan Trailescu, protopop şi insp şcol. conf., care nu odată a dat dovedĭ despre interesul ce manifestă faţă de causele şcolare; domniĭ preoţĭ localĭ: G. Lazar şi A. Varga, d-l N. Albiciu din Nădab, P. Marşeu şi d-l N. Dolga, pedagog c. IV din Chitighaz, fiind întruniţĭ în localul şcólei a II-a, învĕţătorul Ioan Crişianu începe a prelege cu clasa I-a din eserciţiile de cugetare şi vorbire despre „nutriment“.

D l Ioan Crişianu, şĭ-a însuşit un potrivit ton în predare; un ton care în materia de învăţĕmênt modulându-l după împrejurărĭ, când mai lin, când mai energic: în predare numai onóre îi face! Şi bine sĕ ne notăm: cu mult mai atenţĭ vor fi copiiĭ, décă vom procede ĕst mod, decât décă vom striga t re. După tóte regulele şi esigenţele nóuei metodice maximile şi preceptele morale scóse de D-sa sunt model!

Alexandru al II-lea viile sale felicitărĭ pentru gloriósa isbândă a armatelor Lui.

„Sĕ trăiescĭ Măria Ta!

„Sĕ trăiască Majestatea Sa Alexandru al II-lea!

„Sĕ trăiéscă armatele aliate!“

Biuroul şi comisiunea Camerei presentându-se apoi şi la palat, au presentat prin graiul preşedintelui C. A. Rosetti M. Sale Dómne Reginei felicitările Camerei.

La felicitările Adunărei, Domnitorul a rĕspuns prin următórea telegramă:

„Felicitările, ce Mi a trimes Adunarea „deputaţilor, sunt cu deosebire scumpe inimei Mele de Domn şi de oştean român.

„Memorabilul triumf dela Plevna va „deschide, sper o nouă eră de mândră desvoltare şi înflorire pentru iubita nóstră „Patrie.

„Puternicul şi bine-voitorul nostru vecin, Majestatea Sa Impĕratul Alexandru „al II-lea, cu a cărui gloriósă armată oştirea română şĭ-a amestecat sângele, a fost „fórte simţitor pentru sentimentele ce i-a „exprimat Adunarea deputaţilor României.

„Fiţĭ interpretul simţimintelor Mele „de gratitudine cătră mandatariĭ Ţĕriĭ“.

Carol.

Senatul român tot atuncĭ a adresat Domnitorului următórea adresă prin sîrma telegrafică:

„Prea Inălţate Dómne,

„Partea ce a luat armata română la căderea Plevnei, a umplut inimile tuturor Românilor de bucurie şi de o legitimă mândrie naţională.

„Eroismului Măriei Tale şi al oştenilor românĭ datorim reîntórcerea gloriei străbune.

„In faţa acestui fapt măreţ, Senatul în unanimitate, presintă Măriei Tale viile sale felicitărĭ şi aduce omagiul devotamentului sĕu.

„Sĕ trăiescĭ Măria Ta!

„Sĕ trăiască România!“

Tot-deodată, Senatul a dat autorisare biuroului sĕu, ca sĕ presinte felicitărĭ Măriei Sale Dómnei, ceea-ce s'a şi întêmplat.

La telegrama Senatului, Domnitorul a dat următorul rĕspuns:

„Armata şi Eu suntem recunoscĕtorĭ „pentru felicitările, ce Ne trimite prin Dv., „cel dintâiu Corp al Statului.

„Naţiunea română, sunt convins, nu va „uita nicĭ-odată recunoscinţa ce se datoresce „oştirei, scut puternic şi onórei şi independenţei.

„Sprijiniţĭ pe patrioticile sentimente „ale Senatului şi ale Ţĕriĭ întregĭ, vitejiĭ „noştri oştenĭ vor merge împreună cu mine „neclintiţĭ pe calea mărirei şi prosperităţiĭ „Patriei“.

Carol.

*

La 15 Decemvrie, Domnitorul s'a reîntors în Capitală, fiind primit cu mare entusiasm.

De la gară, Domnitorul s'a dus de-a dreptul la Mitropolie, de unde apoi, după serviciul *Te-Deu*-ului, a întrat în sala şedinţei Camerei şi a ţinut următórea cuvêntare:

„Domnilor Senatorĭ,

„Domnilor Deputaţĭ,

„În anul 1866, când am pus piciorul „pe pămêntul românesc, am venit mai întâiu în mijlocul Representanţiuniĭ Naţionale, spre a spune ţĕriĭ, că din acea di „vom împărtăşi împreună sórtea cea bună „ca şi pe cea rea.

„Un-spre-đece anĭ au trecut de atuncĭ. „Multe greutăţĭ, multe nevoi am avut de „învins. De şése lunĭ, marĭ şi însemnate „evenimente s'au petrecut. Locul meu în „asemenea împrejurărĭ era în fruntea óstei, „care apĕra moşia românéscă, onórea şi „neatêrnarea ei. Ţéra scie cum armata şi-a „făcut datoria, cum ea a realisat speranţele „puse într'însa, justificând şi nestrămutata „Mea încredere.

„Intorcêndu-Mĕ de pe câmpul de luptă, „astădĭ, când cele mai scumpe din dorinţele dela o mie opt-sute-şése-đecĭ şi şése „s'au îndeplinit, am voit a veni éraşĭ în „mijlocul d-vóstrĕ, spre a vĕ mulţumi de „felicitările ce Mi-aţĭ trimes prin delegaţiunea însărcinată a Mĕ întêmpina în Bulgaria. Din fericire, evenimentele au mers „mai repede decât sĕ credea, şi astădĭ avem „o nouă pagină de înscris în istoria nóstră, „căderea Plevnei.

„Sciu şi am simţit, că ţéra a fost într'un cuget unită cu Mine în tóte grelele „împrejurărĭ prin carĭ am trecut, şi că ea „a tresăltat de bucurie la audirea isbândelor armatei nóstre.

„Sunt mândru, că am fost în capul ei, „pe când şi-a vĕrsat sângele pentru independenţa scumpei nóstre Patriĭ.

„Dumnedeu sĕ binecuvinteze România „de sine stătătóre şi sĕ întăréscă pururea „viteza nóstră armată!“

Mult mi-a plăcut tractarea: „Cele două spice“ al căror conținut a fost, că precum spicele ce stau drept în sus sunt góle și seci — în raport cu cele plecate în jos, cari sunt pline și frumóse: astfel ómenii ce umblă cu capul pe sus — de comun sufletesce sunt sterpi și seci!

Dintre punctele din Convocator cu viu interes au fost ascultate din partea membrilor „Reflexiuni asupra esamenelor finale“ de președintele Stefan Leucuța. In ele s'a cuprins mult adevěr așa că chiar și ómenilor universali (?!) li-s'ar da prilej a învěța din ele, vědêndu-și aci mulți propria oglindă...

Punctele cari au urmat fiind de valóre mai secundară, nici că le amintesc. La fine ne-am întrunit la o masă comună în ospětăria lui Horvath din Socodor — *Melampus.*

Cununie. Domnișóra *Elena 'Alessandrescu* cu domnul *Emanoil Davidescu*, inginer, își vor celebra cununia religiósă Duminecă la 1 Decemvrie óra $2^1/_2$ p. m. în biserica Crețulescu din Bucuresci. — Tinerei părechi și părinților felicitările nóstre călduróse.

Gerul cel mare, care s'a instalat de cate-va dile, este dușmanul cel mai mare al ómenilor sěraci, cari n'au haine călduróse, n'au lemne cu ce sě facă foc și n'au hrană. Din unele părți ale țěrii se scrie că au înghețat mai mulți ómeni. Așa în Timișóra a înghețat o cerșitóre. Pe drumul ce duce la St. Mihaiul-român a fost găsit un țěran înghețat. In apropierea Reșiței a fost găsit într'o șură înghețat un biet calfă de lăcătuș. Un cas unic în felul sěu se scrie din Oradea: Mihaiu Chirilă din Oradea-mare, om fără nici o ocupațiune, ne avênd unde a se adăposti ca sě petrécă nóptea, s'a ascuns séra în biserica gr.-orientală, unde l'au găsit a doua di mort.

Explosie. In Oradea mare a explodat în nóptea de 11 Decemvrie reservoariul usinei de gaz. Detunătura produsă prin acéstă explosie a fost atât de puternică, încât tot orașul s'a tredit din somn. Usina este tótă în ruină. Ferestrile caselor s'au spart și s'au stricat multe acoperișuri.

Crime. In Clușiŭ a fost găsit mort pe stradă, I. Șomtelecan. Au fost arestați doi ómeni, bănuiți, că l'ar fi omorît. — In Bozoviciu, Iacob Grecu și-a omorît pe tatăl-sěu, pentru-că după cum se apěră el, și-a risipit tótă averea cu beutura. — In Crivani feciorii N. Ivan și Pavel Chera s'au luat la bătaie. Ivan a rănit pe Chera cu cuțitul așa, că nu peste mult și-a dat sufletul. — In Rusca Dăniță Gerga i-a aprins lui Mihail Gerga două fêrcituri de fên. — Destul de trist, că trebue sě aducem și sciri de aceste, trebue însě sě le publicăm, ca sě servéscă ómenilor de pildă îngrozitóre și sě se feréscă de fărădelegi.

Inebunită din causa durerilor de dinți. In diua de 11 Decemvrie a fost dusă la secția de psichiatrie (secția nebunilor) de la spitalul din Timișóra o femeie tiněră din comuna Jécsa, cu numele Elisabeta Müller. Nenorocita suferia de câteva dile de dinți. La sfatul neamurilor s'a hotărît sě vină la dentist în Timișóra, pentru a-și scóte măséua, care îi pricinuia dureri atât de crâncene. Când a ajuns la pórta dentistului, s'a întors fără ispravă, de órece își perduse curagiul de a întra. Se întórse deci acasă. Marți însě durerile erau așa de grozave, încât începù sě alerge ca o nebună prin casă și prin curte. Bărbatul ei vrênd a o mângăia, ea s'a repedit la el, i-a sgăriat obrazul și a început sě spargă și sě sdrobéscă tot ce-i cădea în mână. Nenorocita înebunise și a trebuit s'o lege, căci amenința că-l omóră pe ori-cine se apropie de ea. In starea asta desperată a fost dusă la spital, unde a isbucnit din nou furia. Sěrmana femeie e în etate de 25 ani și are doi copii.

Inșelat la têrg. Mihail Patyik din Oroslamoș a vêndut o vacă unui om necunoscut, care se numia Petru. Acesta i-a numěrat banii în hârtii nouě de câte 20 corone și s'au despărțit fără sě se trécă têrgul în biletul de vite. Pe drum bietul Mihail vrênd sě-și numere banii, a băgat de sémă, că în loc de hârtii bune, a căpětat nisce țidule de reclamă, cari semănau tare cu hârtiile de 20 cor. — Acum ia-l pe înșelător, de unde nu-i!

Inmormêntarea unui Nazarinean. In orașul Szentes a murit dilele acestea Alesandru Racz în etate de 84 ani. Moșnégul trecuse la bětrânețe la secta Nazarinenilor și lăsase cu limbă de mórte sě-l înmormênteze după legea lui. — Familia ce rěmase după dênsul, a colindat 5 dile pe la tóte confesiunile, rugându-se sě-l priméscă în cimiterul acestora. Nici o confesiune însě n'a vrut sě-l priméscă. A cincia di apoi l'au înmormêntat fără popă afară de cimiter.

Tragedia guvernantei. Domnișóra Györffy Ilona născută la 1876 în comitatul Zemplén, fusese guvernantă la o familie din Brașov. Prin înțelegere comună a schimbat postul ce-l avea cu o prietină a sa din Budapesta, care a venit și s'a plasat la familia din Brașov. Györffy Ilona, pe când a sosit în Peșta, n'a mai găsit locul vacant, așa că a trebuit sě-și caute alt loc. Au trecut câte-va luni la mijloc, fata și-a cheltuit toți bănișorii, și-a amanetat tóte obiectele de valóre și acum nu mai avea nici ce sě mănânce. In starea asta critică a luat o păreche de pantaloni de la croitorul Dlogulinszky, care o găzduise o nópte, și voia sě-i ducă sě-i pună zălog. Păgubașul însě a observat dispariția pantalonilor și a arătat'o poliției, care a arestat'o. Poliția din Pesta, avênd bănueli, că cele spune de guvernantă n'ar fi adevěrate o ține închisă.

Un cas de mórte aparentă. Diarele germane anunță, că în comuna Eberswald, o femeie era cât p'aci sě fie îngropată de vie. Soția lucrătorului Scheero, în vêrstă cam de 40 de ani avea sě fie îngropată într'o di după amiadi, după-ce zăcuse trei dile pe catafalc. Totul era pregătit pentru înmormêntare, când de-odată membrii familiei observă, că fața mórtei începe a se colora. După câte-va momente începù sě-i curgă sânge din nas și din gură. Medicul chemat în grabă deschise vinele femeii și i făcù o tăetură la șira spinărei. In urma acesteia se constată, că femeia se afla încă în viéță și că era de trei dile în stare cataleptică. Străduințele medicale de a o readuce în fire, au rěmas însě acum zadarnice. Femeia a fost transportată la spitalul local, unde este sub observațiune medicală.

Unde duce gelosia. Sofia Popescu din comuna Românesci (Bănat) era fată tîněră și frumósă și se mărită nu de mult după Ion Măghelan. Lumea însě i-a scos vestea, că își ține amant. A audit și Ion despre acésta și mai deunădi îi spune nevestei, că se duce la lucru în comuna Nadrag. Ion însě în loc sě se ducă, unde a dis, se întórce în scurt timp înděrět, și găsesce pe nevastă-sa la gard stând de vorbă cu vecinul. Intrând în casă amêndoi, bărbatul începe sě ia la întrebare pe Sofia, că ce are de vorbit cu vecinul? Femeia tăgăduia, că ar fi vorbit ceva de dragoste, Ion însě în gelosia sa, perdêndu-și cumpětul, a luat revolverul și și-a împușcat nevasta. Glonțul i-a străbătut prin plămâni și a rěmas mórtă pe loc, ér gendarmii au venit și au arestat pe Ion Măghelan.

Haite de lupi. Locuitorul Ilie Radu din comuna Radovan, județul Dolj, apucat de viscol în pădurea Radovan, a fost mâncat de lupi.

— O haită de lupi a atacat pe mai mulți locuitori pe drumul spre comuna Prisăcani județul Iași. Săteanul Gheorghe Pricop, atacat și el de haită, s'a urcat într'un pom și de acolo a împușcat trei lupi. Bietul om a fost scăpat de mai mulți săteni cari i-au venit în ajutor.

— O haită de lupi s'a coborît de pe délul Capela în orașul R.-Vâlcea trecênd pe canalul Episcopiei în câmpia Oltului, pe unde căutau pradă pe la locuitorii de la fabrica de cherestea a d-lui Ioan Hanciu și a societății „Lotru“.

— Asemenea, lupii au năvălit în Bujorenii (Vîlcea) și pe teritoriul com. Fedeleșoiu-Fețeni (Argeș), urlând teribil și urlatul lor s'a audit tótă nóptea la distanțe mari.

— Apoi în Bujoreni o fată Maria, fiica lui Preda Dorobanțu, ducêndu-se prin ogradă după nisce oi, a fost apucată de un lup, care începuse sě-i sfâșie pulpele. La țipetele ei sărindu-i ajutóre, a fost scăpată cu viéță. Victima se află în mari suferințe.

O societate importantă. In Berlin s'a înființat de curênd o societate pentru combaterea bólelor venerice, compusă din mulți medici, igieniști și publiciști de sémă. Societatea va căuta ca prin conferințe și publicațiuni populare sě atragă atențiunea marelui public asupra pericolului la care este supus de pe urma molipsirei acelor boli. Intr'adevěr după părerea somităților medicale, majoritatea casurilor de paralisie generală și de nebunie séu de degenerescență, se datoresc grozavului flagel al bólelor venerice. Publicul nesciutor trateză de obiceiŭ fórte ușor bólele acestea și nu le dă atențiunea cuvenită. Este deci imperios cerut ca ori statul, ori inițiativa particulară sě facă o vie publicitate în acéstă cestiune în interesul atât al individului, cât și al familiei și al statului.

Predicerea timpului. Faimosul doctor Falb, cunoscut prin predicerile sale meteorologice, nu se descurajéză de loc și urméză a prooroci timpul pentru 1903.

Luna Ianuarie, dice el, va începe cu timp uscat; după aceea vor fi câte-va ploi și în cele din urmă zăpadă.

Februarie va fi uscat, aprópe fără ninsori.

In luna Martie va ninge mult; în ultimele 8 dile ale acestei luni vor fi geruri mari.

Aprilie va fi ploios și Maiŭ va aduce ploi torențiale și înecuri.

Iunie va fi la început uscat, dér în jumětatea lui a doua vor fi multe furtuni.

Falb desemnéză cu dile critice principale: 13 Ianuarie, 12 Februarie, 29 Martie; 12 Aprilie, 26 Maiŭ și 25 Iunie stil nou, bine înțeles.

Anul 1903, în ori-ce caz, nu va vedé sfîrșitul lumii. Falb îl prevestise când a debutat în cariera sa de profet, dér a renunțat la asta, pare-se.

Rectificare. In schița biografică despre Dr. Ioan Rațiu, publicată în numěrul nostru de Duminecă, s'au strecurat două greșeli, anume: Pronunțiamentul s'a făcut la *1868* nu la 1867, ér petițiunea Românilor presentată de Rațiu, are datul *31 Octomvrie 1866* și e subscrisă de metropolitul Șuluțiu și cei 1493 ér nu datul de 1900, precum din greșală s'a tipărit.

Curs special pentru văpsitori de tort și de stofe. Direcțiunea șcólei superióre industriale de stat din Budapesta va aranja la începutul anului viitor un curs special pentru aceia, cari doresc a-și înmulți cunoscințele teoretice și practice în specialitatea de văpsitorie de tort și de stofe. Condițiunile se pot consulta în cancelaria camerei de comerciŭ și industrie din Brașov. Instrucția va fi gratuită. De locuință și întreținere trebue sě se îngrijască participanții.

Apěrarea contra bólelor la copii are numai atunci succes, décă vom căuta sě întărim resistența. Acésta se póte ajunge

Trista nóstră trecere preste Oceanul-Atlantic.*)

Din *Bremen* bilet luând
Ne-am suit în tren pe rênd.
Trenul décă s'a 'ncărcat
Fórte repede a plecat
Și mergênd în patru óre
Am ajuns la apa mare.
Acolo trenul a stat,
Căci drumul i-s'a gătat,
Și drumul de peste apă
Nu póte trenul sě-l trécă,
Că nu mai vedi drum de fier
Făr' numai apă și ceriŭ.
Că pămêntul cel uscat
Este în apă 'necat.
Pentru drumul de pe apă,
Stă vaporul și ne-aștéptă.

Noi toți vaporul vědênd,
Ne-am dat din tren toți pe rênd,
Și-am întrat toți în vapor
Lăsând pămêntul cu dor.
In vapor déc' am întrat
Acolo ne-am aședat
Fie-care pe-al sěu pat.
Când am fost cu toții gata
Șueră vaporu-odată,
Atunci tótă națiunea
Ridică spre frunte mâna,
Cerênd toți în limba lor
De la Domnul ajutor.
Vaporul plutind plecând
Și noi tremurând gândind
Gândiam toți la viitor
Plin de gróză, de fior.
Patru óre am mers deplin
Cu vaporul fórte lin.
După amiadi la césul doi,
Of, amar și vai de noi!
Inceput-a un vênt mare
Scormonind valuri pe mare,
Valuri cât dealuri de gróse,
Scormonind fiori prin óse,

Și fiori și ostenélă
Și mâncări fără tihnélă,
Că noi ori și ce mâncam
Numai decât le věrsam,
Cum eram de nu mâncam,
Věrsam la venin amar,
Incât nu eram în stare
Nici a mai sta pe picióre.
Când vaporu se clătina
Amețeli ne cuprindea.
Amețeli și mare ghiață
Și ne 'ngălbeneam la față.
Zăceam pe paturi întinși
De mare gróză cuprinși.
Trebuia sě ne ținem,
Décă vream sě nu cădem.
Astfel o nópte deplin
Petrecut-am tot în chin.
A doua di către diuă
Eram ca sdrobiți în piuă,
Eră într'a doua di
Vaporul s'a alinat
De noi am mai rěsuflat.
Dér în a treia di éră
Incepù ca alaltă séră

Tot cu vênt, cu vifor mare
Sdruncinând vaporu tare,
Până când a patra di
Tot așa se împlini.
Dér a cinci și-a șésea di
Puțin se mai liniști.
Petrecut-am diua șéptea
Tot alăturea cu mórtea,
Când vaporul se suia
Peste valuri cât cósta.
Noi cu toții ne 'ngroziam
Și amar ne 'nfioram.
Déră când jos s'arunca
Peste valuri cât cósta,
O, ce lucru fioros,
Că toți stam cu capu 'n jos.
Póte gândi fie-cine
Cum hodiniam noi de bine,
Legănați din sémă afară
Of, ce hodină amară!
Așternuturi bune aveam,
Dér ochii nu-i închideam.
Câte unul adormia
Și décă nu se ținea
Din pat mulți pe jos cădea

*) Aceste versuri sunt compuse de o parte dintre emigranții în America, din comuna Dridif (comit. Făgărașului). Versurile au fost trimise rudeniilor, in o epistolă. La fine se face amintire de numele unor emigranți de mai înainte.

décă vom da copiilor în anotimpurile recĭ untură de pesce. Spre scopul acesta este de recomandat untura de pesce a lui Zoltan, care este fără miros și fórte nutritóre. O sticluță costă 2 cor. în tóte farmaciile mai marĭ.

Apel

cătră colegii învĕțătorĭ
și toțĭ amicii școlei române!

Cunóscem și recunóscem cu toții frămêntările și încercările nóstre din diferite epoce pentru înființarea și susținerea, cel puțin, a unei *foi pedagogice* la noi, care sĕ represinte și sĕ interpreteze interesele generale ale școlei române și ale învĕțătorilor noștri peste tot.

Inceputul acestor frămêntărĭ și încercărĭ a fost destul de laudabil tot-déuna și orĭ unde s'a făcut, resultatul însĕ la tot casul condamnabil, căcĭ mai tóte revistele nóstre pedagogice după câte doi-trei, mult patru anĭ de apariție, au trebuit sĕ dispară, din causa neînsuflețirii și indiferentismului cras ce ne-a stăpânit pe tótă linia și în tóte timpurile. E trist, dér adevĕrat!

După un interval de amorțélă, dér în același timp de gândire adêncă, au început mai mulțĭ colegĭ și alțĭ bărbațĭ de inimă a resuscita din nou cestia înființării unui organ pedagogic. D. e. Invĕțătorii din cercurile conferențiare Brașov și Bran în frunte cu presidenții lor, un grup dintre învĕțătorii din cercul Sibiiului și unii învĕțătorĭ din Bănat etc. Mai toțĭ — fie direct, fie indirect, au reflectat cu sinceritate și în același timp cu deplină încredere și la mine, ca sĕ ne reculegem odată din acésta lîncedélă, luând însu-mĭ inițiativa cu concursul dênșilor, séu de nu, sĕ le dau concursul meu pentru a face dênșii acésta.

Avênd în vedere esperiența mea mai mult séu mai puțin întinsă ca dascăl de 28 anĭ în funcțiune;

Avênd în vedere că și așa sunt angajat deja a eda un *Album al școlei române* de la finea veacului al XIX, pe care din lipsă de material suficient nu l'am putut scóte la lumină într'un op separat și de sine stătător, și considerând că materialul cât îl am în cestia acésta e destul de potrivit pentru a eși decursiv cu el la lumină într'o fóie pedagogică pe lângă celălalt material ce l'ar cuprinde;

Avênd în vedere, că adĭ conscienţa de sine a dascălilor noștri póte că e mai desvoltată decât a celor din trecut;

Avênd, în fine, în vedere causa cea înaltă și sfântă a școlei române de a o promova în conscienţă curată, cu devotament, cu iubire și cu deplină încredere și în armonică conlucrare pe orĭ-ce cale demnă și corectă:

Imĭ i-au voie a aduce la cunoscința tuturor celor interesațĭ, că aicĭ, în Brașov, începênd cu prima Ianuarie anul viitor sĕ va eda o *fóie pedagogică literară* sub conducerea și cu concursul mai multor bărbațĭ de școlă și cu reputațiune literară, cu un program ales și variat și în condițiunile cele mai favorabile pentru abonențĭ.

In același timp Vĕ rog a-mĭ adresa de-ocamdată *mie* părerile, convingerile și eventual aderențele D-vóstre, respective material potrivit pentru o fóie pedagogică literară, ca la vreme sĕ putem usa și ține sémă de ele.

Ca de încheiere Vĕ mai rog a nu cârmi de astă-dată la nicĭ o parte alta, decât a vĕ îndrepta în chestia acésta binevoitórea atențiune și armonica conlucrare spre Brașov, unde este o inteligență destul de compactă, unde a fost leagănul culturii nóstre românescĭ peste tot și unde, prin urmare, îmĭ place a crede, că Vi-sĕ va satisface cu succes justelor D-vóstre așteptărĭ.

In semnul acesta Vĕ salut cu drag pe toțĭ și rĕmân și eu în așteptare.

Brașov, 30 Novem. (Diua sfântului Andreiŭ) 1902.

Al D-Vóstre pururea devotat:
I. Dariu.

NB Rog a sĕ privi acest apel al meu și ca rĕspuns la cei-ce mĭ-au scris în chestia acésta.

Literatură.

„Istoria școlelor centrale române gr. or. din Brașov, scrisă din incidentul jubileului de 50 anĭ al gimnasiului, de *Andreiu Bârseanu* profesor. Tipărită cu cheltuéla școlelor. Brașov Tipografia Ciurcu & Comp. 1902."

In vara anului 1900, când s'a serbat jubileul de 50 anĭ al înființării gimnasiului din Brașov, corpul profesoral și eforia școlară a însărcinat pe d. profesor Andreiŭ Bărseanu cu scrierea unei cărțĭ, în care sĕ se arate în ce împrejurărĭ s'au înființat școlele nóstre și în deosebĭ gimnasiul nostru din Brașov.

Cu o ardóre și cu un zel estra-ordinar s'a apucat d. Bârseanu și a adunat materialul necesar pentru alcătuirea acestei cărțĭ și după muncă asiduă de doi anĭ étă că vedem adĭ resultatul, o carte voluminósă de 606 paginĭ plus alte 79 pag. anexe, în carĭ se cuprind prețióse documente, cu totul așa-dér o carte de 700 paginĭ format mare.

Cartea are înaintea fóiei de titlu tabloul gimnasiului, apoi la distanță potrivită vedem intercalate portretul metropolitului Andreiŭ *Șaguna*, a lui Ioan *Popasu*, Gheorghe *Barit*, Dumitru *Oțoțoiŭ*, Iosif *Barac*, Ioan *Iuga*, Vasile *Lacea*, Damian *Datcu*, Dr. Nicolae *Gănescu*, Constantin *Popasu*, căpitanul G. *Cristureanu*, Dum. *Ionciovicĭ*, Gavriil *Munteanu*, Vasile *Oroianu*, David *Almășanu*, Dr. Ioan *Meșotă*. Mai departe vedem tabloul frontului din sala festivă, tabloul aripei de sud a gimnasiului și un tablou din sala de gimnastică.

Autorul cărții dedică cartea sa ca prinos de admirare memoriei întemeiătorilor și spriginitorilor rĕposațĭ ai școlelor din Brașov în 12 versurĭ avêntate hexametrice, tipărîte pe pagina de dinaintea portretului lui Șaguna. Reproducem din ele următórele:

„Tainicĭ fiorĭ ne străbat, spre voi când privim cu uimire,
Vrednicĭ bĕtrânĭ, ce în piept dorul de neam ațĭ purtat.
Tinere buze rostesc cu evlavie numele vostru
Și astfel rosti-l-vor în vecĭ, graiŭ românesc cât va fi".

Cartea se începe cu un capitol în care se descrie istoria școlei de lângă biserica sf. Nicolae până la 1830, apoi urméză istoria scólei din Cetate, organisarea celei din Scheiŭ (1830—1850). După aceea trece la înființarea școlelor centrale, primul deceniu din viéța acestor școle (1850—1860),—și așa continuă până la timpurile nóstre, descriind tóte peripețiile prin carĭ au trecut sforțările generóse ale vrednicilor bărbațĭ, carĭ cu multe sacrifici au ridicat aicĭ în Brașov monument culturei românescĭ.

Cu multă căldură este descrisă activitatea lui Gheorghe Barițiu care timp de 9 anĭ (1836—1845) a fost învĕțător la școla din cetate, și d. Bârseanu îl ia pe Barițiu în apĕrare contra învinuirilor, ce i-se aduc de către unii până în diua de astădĭ. D-l Bârseanu scrie în privința acésta următórele:

„Sunt ómenĭ, de altfel vrednicĭ de tótă stima, carĭ susțin până în diua de astădĭ, că la venirea sa în Brașov Barițiu ar fi fost condus de considerațiunĭ confesionale, voind a face proseliți pe séma bisericei gr. catolice. Pe ce se întemiéză aceștĭ ómenĭ, când judecă astfel, nu sciu. Intențiunile unui om sunt greu de controlat... ceea-ce însĕ se póte controla și ceea-ce ne îndreptățesce a judeca cu órecare temeiŭ și asupra intențiunilor, sunt faptele: In întréga activitate dăscăléscă din Brașov a lui Barițiu eu unul nu aflu un singur moment, care sĕ pótă justifica bănuiala amintită mai 'nainte. Dinpotrivă, convingerea tuturor școlarilor lui de odinióră, carĭ se află încă în viéță, este, că la Barițiu, ca la cei mai mulțĭ dintre bĕtrânii noștri, sentimentul național prevala cu totul pe cel confesional."

In general cartea d-lui Bârseanu este o operă valorósă, care descriind istoricul școlelor din Brașov, descrie un capitol, și încă unul dintre cele mai importante din storia culturală a Românilor din Transilvania.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 12 Decemvrie. In dietă s'a încheiat adĭ discuțiunea asupra îndemnității. Proiectul a fost primit. Resultatul acesta a surprins nespus de mult cercurile politice.

Zürich, 12 Decemvrie. Nou president al Elveției a fost ales Dr. *Deuchert*.

Cultura castanului.

D-l *Ioan Kalinderu*, neobositul administrator al Domeniului Corónei (România), a adresat agenților de pe acest domeniu o interesantă circulară referitóre la cultura castanului, din care estragem următórele:

Crescerea castanului, după cum cunóscețĭ, se face de regulă din sĕminţe. De mare însemnătate este de a se alege pentru sĕmĕnat seminţe marĭ bine desvoltatĕ, și a le scuti contra șórecilor, carĭ devin fórte periculoșĭ pentru ele. Micile plante cresc încet la început și sufer de ger la noi în țéră, după cum am constatat în unele încercărĭ făcute până acum, așa încât vor trebui póte întrebuințate mijlóce pentru a le asigura puțin în acéstă primă periódă a etății lor. Mai târdiu desvoltarea lor e repede și arborele crescênd normal ajunge etatea de peste 100 anĭ și dimensiunĭ estra-ordinare: așa „Castagno di cento cavalli" de la Aetna, are un diametru de 16 metri și ocupă așa dicênd cel dintâiŭ loc între arborii uriașĭ.

Castanul se întrebuințéză și ca arbore de alee; după botanistul Leunis, la 1860, se găseau pe strădile Parisului peste 150.000 castanĭ. Nu mai puțin important e și în calitatea sa de arbore de pădure, propriŭ a forma masive întregĭ a căror masă lemnósă la etatea de 70 anĭ, după cercetările consilierului silvic Dimity din Viena, ajunge la 300—450^{m3} de hectar în masivele din Carniolia. Tratat în crêng, în o rotație de de 5 anĭ, castanul dă 25—45$m.^3$ la hectar; decĭ crescerea sa anuală e de 5—9 $m.^3$ pe hectar.

Sĕ vedem acum, ce anume calitățĭ are castanul și ce ne face sĕ dorim întroducerea lui la noi.

Trunchiul castanului ne dă un lemn fórte resistent și frumos, apreciat de strungarĭ și de stolerĭ, fiind-că primesce fórte bine lustruirea, lacul și orĭ-ce colóre. Lemnul lui se deosebesce cu greu de al stejarului, din care causă constructorul și dogarul îl apreciéză mult. Ca lemn de construcție, durata sa e mai mare ca a stejarului și suportă greutățĭ mai marĭ, decât stejarul. In Franța s'au găsit case și bisericĭ construite din lemn de castan, a căror bêrne după câte-va vécurĭ — așa dice botanicul Bechstein — erau cu totul intacte. Chiar lemnul din rădĕcinĭ e fórte bun pentru strungărie.

Fructele castanului, numite castane, sunt bine cunoscute. Prin altoirea castanului aceste fructe devin mai marĭ și mai gustóse, decât cele carĭ se găsesc în comerciŭ și carĭ provin aprope tóte de la castanĭ nealtoițĭ. Preparate prin fierbere séu prăjindu-se, ele sunt fórte gustóse și se pot întrebuința ca chocolată séu cafea. In patria lui din țĕrile de sud, ca Corsica, în unele părțĭ ale Portugaliei, Italiei, fructele castanului sunt aprópe singura hrană a locuitorilor, din care ei sciu găti făină, pâne și un fel de mămăligă.

Se mai face scrobélă și praf pentru toaletă (pudră). Recolta fructelor aprópe

---

Și unii rĕu se lovia;
Altă dată grije avea
Nicĭ că nu mai adormĭa,
Căcĭ vêntul tare sufla,
Vaporu se clătina,
Se clătina dușmănesce
Incât of, Dómne feresce.
Gândiam că ne prăpădim
In lume sĕ nu mai fim.
Cugetarăm fie-care
La nĕcasurile sale.
Cei mai mulțĭ așa dicea
Că mai bine rĕmânea
Sĕ-șĭ vadă de lucru acasă
Sĕ nu ducă atâta gróză,
Gróză și témă de 'ntors
Și de cias primejdios.
Că pe-o apă așa de mare
S'ar îngrozi fie-care.
Noi mergênd dile vre-o șépte,
Abia am mers jumĕtate,
Dér mergênd a opta di,
Vêntu se mai liniști
Valurile s'alina,
Vaporu mai lin mergea.
Toțĭ cei din vapor cântau
Și pe Dumnedeu rugau
Strigând cu glas fie-care
După limba mamei sale:
„Dómne dă-ne ajutoriŭ
Sĕ putem merge cu sporiŭ!"
Dumnedeu a ascultat
Și de rugă s'a 'ndurat
Și de rugă-a ascultat.
Și 'ntr'a noua di deplin
Am mers tot bine și lin.
Tot așa șĭ-a decea di
Tot cu bine se împlini,
Apoi a un-spre-decea éră
Ne-a părut lungă, amară,
Er a patrusprecea di,
Care se mai liniști,
C' am vint destul tremurând.
Și din ochĭ lacrĕmĭ vĕrsând
Am ajuns la *Baltimare* (!)
Slabĭ ca fără de mâncare.
Am eșit toțĭ din vapor
Mergênd către controlor
In tot feliu ne-a întrebat
Și din gură au strigat.
Ne-o întrebat pe toțĭ pe rênd
Sĕ spunem ce-avem de gând:
„Unde mergețĭ, ce voițĭ
Și cu ce vrețĭ sĕ trăițĭ?"
Noi am spus: „așa voim
Orĭ ce muncă sĕ muncim.
Fie munca cât de grea
Sĕ ne câștigăm pânea".
De-acolo drumu ne-o dat,
Biletele le-au schimbat,
Ne-au scos afară pe loc,
Ne-au pus pe caru de foc.
Trenu décă a plecat,
Mergea tot par' că-i turbat.
Și mergêd drum fórte lung
Am ajuns păn' la *Pisburg*.
Acolo șefu-o strigat
Și de pe tren jos ne-o dat
Și pe-un car mare ne-au pus,
La altă gară ne-au dus.
Și-acolo am așteptat
Până trenu s'a gătat.
Șĭ-am așteptat un timp lung
Și ne-au pornit din Pisburg.
Șĭ-a doua di la doisprece
Am ajuns la *Alliance*.
Aicĭ décă am sosit,
Șeful la noi a venit
Și jos de pe tren ne-au dat.
Și jos décă ne-am vĕdut
Pe nimenĭ n'am cunoscut.
Către oraș am plecat,
De pórta fabricii am dat.
Din fabrică ómenĭ eșiau
Și la noi cu *ho*! strigau.
Cu Ghiuri ne-am întêlnit
Și la badea Gheorghe am vint.

Comunicată de: **Ioan Ciora,**
student.

tot-déuna e abundentă, şi fructele mai micĭ carĭ nu se pot scóte în comerciu, sunt o bună hrană pentru porcĭ şi cerbĭ.

Din frunza castanului se estrag diferite colorĭ; scórţa lui, carbonisată, dă un luciu negru; în timpul din urmă acésta se întrebuinţéză mult în tăbăcărie, şi pe scară întinsă, pentru estragerea *acidului galic*, care la rêndul sĕu servă în industriile de colorĭ şi cernelĭ.

In ţéră e mare nevoe de materii tanante, dovadă că importul acestora a crescut mult în 20 de anĭ. Astfel importul materiilor tanante de tot felul, care se ridica în 1884—1886, la 1.704.396 kgr. în mijlociu, este acum, după crisă, de 3.568.720 kgr. (media anilor 1899—1901), după ce a fost în anul 1898, adecă înainte de crisă de 5.127.752 kgr. Importul normal e decĭ acum de vre-o 5¼ milióne de kgr., adecă de 3-orĭ mai mare ca acum 18 anĭ.

In deosebĭ întrebuinţarea pentru estragerea acidului galic, pare a deveni un pericol pentru castanii din insula Corsica, căcĭ nu mai puţin de 3 marĭ fabricĭ s'au stabilit acolo, decimând puţinele masive, carĭ mai esistă.

Tratat în crâng, castanul dă, afară de scórţa sa preţiósă, fórte bunĭ parĭ pentru vie şi devine prin acésta folositor viei.

Cred că aceste espunerĭ sunt de ajuns pentru-ca d-v. sĕ daţĭ tótă atenţiunea acestui arbore atât de puţin cunoscut până acum la noi în ţéră, şi doresc ca acolo unde clima şi solul sunt priinciόse desvoltării lui, sĕ începeţĭ chiar de pe acum încercărĭ cu acest arbore, şi după-ce vĕ veţĭ convinge, că isbutesce, veţĭ continua a-l introduce pe o scară mai întinsă, ţinêndu-mĕ în curent cu resultatele ce veţĭ obţine.

Nu trebue, domnule agent, sĕ ne scape din vedere de a introduce în cultura nóstră orĭ-ce soiŭ de plante, mai cu sémă din acelea carĭ aduc folóse populaţiunei de la ţéră cu puţine cheltuelĭ de producţiune.

Cer de la d-v. a pune o firmă voinţă în esecutarea celor cuprinse mai sus şi nu uitaţĭ, că un filosof al Romeĭ a dis, că „Sórtea ajută pe cei cu voinţă, dér trădéză pe cei inderĕtnicĭ".

POVEŢE.

Untură de pesce fără miros. Se ia o lingură de untură de pesce şi se bate bine cu un gălbinuş de ou şi 10 picăturĭ de mentă, apoi se amestecă cu o jumĕtate pahar de apă zaharată. Gustul este minunat şi copiiĭ o iau cu plăcere.

*

Spălatul rufelor. Se iau 750 grame săpun; se disólvă în 15 litri de apă, rădênd săpunul séu tăindu-l bucăţele. Apa sĕ fie caldă cât póte suferi mâna. In acéstă soluţie se pune o lingură de masă de esenţă de terpentină şi 3 lingurĭ de amoniac lichid. Se clătesce vasul, pentru-ca sĕ se facă mai bine amestecul. Se móie rufele şi se lasă sĕ stea timp de 2—3 césurĭ acoperite cât se póte de bine. După acésta se scóte din acéstă composiţie şi se spală în mod obicinuit, frecându-le prea puţin. Acest procedeu oferă mare economie de muncă, de timp şi de combustibil. Rufele nu se strică de loc; mai întâiŭ că, chiar de ar fi fórte murdare, n'au nevoe sĕ fie frecate, căcĭ amoniacul şi terpentina disolvând grăsimea, au şi avantagiul de a nu arde pânza. Când sunt prea multe rufe, atuncĭ composiţia se încăldesce din nou şi i-se mai adaugă o jumĕtate de lingură de terpentină şi o lingură de amoniac, pentru a puté fi întrebuinţată la al doilea rênd. Reţeta acésta este fórte mult aplicată de spălĕtoresele din Paris.

Memoriile generalului Dewett.

Nimic mai interesant, mai plin de viéţă, mai simplu, decât cartea, apărută de curênd, în care generalul Dewett povestesce partea pe care a luat'o la campania sud-africană.

Generalul povestesce cum a devenit soldat, cum a ajuns general, cum în sfêrşit, i-a fost cu neputinţă sĕ convingă pe Cronje, că se va lăsa sĕ fie prins, — acésta în primele capitole ale cărţii.

In Martie 1900, după-ce generalul Cronje fù făcut prisonier, Dewett primesce ordin de a merge sĕ opereze în Oranje. Nespunênd nimĕnui nimic despre planurile sale, Dewett plécă.

Estragem din interesantele sale povestirĭ, aceea a strălucitei victorii de la Reddersberg, prin care Dewett şĭ-a întemeiat reputaţia de general iscusit.

Intr'o séră, Dewett plécă în recunóscere spre Dewettsdorp.

Aci, surprinde o trupă de Englesĭ, recrutéză câţĭ-va fermierĭ şi trimite vorbă, ca comandos-ul sĕu sĕ-l urmeze.

„A doua di diminéţa, la 10 óre, Englesii părăsiră Dewettsdorp, plecând în direcţia Reddersburg. Am rugat atuncĭ pe generalii carĭ erau în marş, de a merge spre acest din urmă oraş, în vreme ce eu mĕ voiŭ strecura spre nord, de-alungul liniei inamice. Aveam 110 ómenĭ, dér ce trupă! Unii erau fără puscĭ, alţii fără cartuşe, căcĭ îşĭ depusese armele în Bloemfontein.

Vedeam de departe pe Englesĭ, carĭ nu înaintau aşa repede; cum sĕ-i atac însĕ cu o trupă aşa de slabă şi rĕu armată? Aşteptam, urmându-i.

In séra de 2 Aprilie, erau în bivuac pe o colină; noi ne găseam în faţa lor. Nu trebuia sĕ-i lăsăm sĕ scape. Prevenii pe toţĭ comandanţii.

Aceştia luaseră, după instrucţiile mele, direcţiunea spre Dewettsdorp. Stafeta mea n'a putut ajunge decât pe generalii Froneman şi Villiers, carĭ aveau sub ordine 700 de ómenĭ şi 3 tunurĭ. Generalul Wessels îşĭ continuă, aşa-dér, drumul spre Dewettsdorp. Cât despre Froneman, a sosit lângă mine, fără sĕ se scobóre de pe cal, aşa că cea mai mare parte din caii noştri erau fórte obosiţĭ. Dér fiind-că dădusem ordin, ca sĕ se părăsésca caii bolnavĭ, generalul mĕ ascultà, şi lăsând pe cei carĭ nu puteau sĕ-l urmeze, mĕ ajunse. Generalul Froneman a sosit la 3 Aprilie la Schanskorje. Făcuse, împreună cu ómenii sĕi, trei-decĭ şi şése de óre de un galop aprópe neîntrerupt!

Burgherii noştri sosiseră în timpul nopţii; trebuiau, cu orĭ-ce preţ, sĕ se odihnésca puţin. Din fericire pentru noi. Englesii nu luaseră încă obiceiul sĕ plece înainte de revĕrsatul zorilor. De altfel, cu tóte durerósele esperienţe pe carĭ le făcuse despre mobilitatea nóstră, Englesii erau fórte rĕu păziţĭ.

Pe la nouĕ césurĭ diminéţa, Englesii ridicară tabăra, ca şi cum ar fi plecat la o partidă de plăcere. Caii noştri nu se odihniseră încă: Burgherii de asemenea. Generalul Froneman îmĭ făcù observaţia acésta:

„Este imposibil sĕ mai rĕmânem", am rĕspuns: „v'am chemat aci ca sĕ urmăriţĭ pe Englesĭ şi sĕ-i surprindeţĭ la momentul oportun; trebue sĕ nu-i scăpăm. Décă vom mai întârdia, vor lua o posiţie bună între Muishondsfontein şi Mostertshoek".

Bĕtrânul soldat nu mai stătù la îndoială. Cu vocea sa aspră şi tremurătóre, îşĭ desteptà ómenii, încă adormiţĭ.

„Inainte, Burgherĭ!"

Şeile fură puse pe cai şi urmarăm pe Englesĭ, cum făcusem şi eu de trei dile, fără scirea lor.

Ne apropiarăm şi luarăm contact cu vrăşmaşul Englesii înconjuraţĭ, refusară sĕ se predea şi traseră asupra stafetei trimise.

Pe la óre'e 1 după amiadĭ, dădui semnalul de atac, pentru câte-şĭ trele posiţiunĭ ale nóstre.

Acéstă primă di de luptă fù nehotărîtă, atât fiind-că Englesii aveau posiţii bune, cât şi fiind-că tunurile nóstre Krupp nu soseau. Sosirea nopţii opri lupta.

Mĕ temeam de Englesĭ, că sciam tactica lor de a-şĭ părăsi posiţiile fără veste. Asiguraiŭ serviciul de avant posturĭ cu cea mai mare grije. Trimiseiŭ o trupă solidă în direcţiunea Reddensburg, căcĭ aflăsem ca 1300—2000 de ómenĭ de întărire sosiseră şi erau campaţĭ la Reddensburg.

A doua di diminéţă, în dorii dilei, cei 400 de ómenĭ cu carĭ începusem luptă erau întăriţĭ de alţĭ 400, carĭ nu putusera sosi din causa slăbiciunei cailor lor. Afară de asta, avuiŭ norocul de a constata, că forţele englese de la Reddensburg, campate la câte-va mile de acest oraş, nu-şĭ făcuseră apariţiunea. De la 5 până la 11 óre, vrăsmaşul a fost bombardat.

In acest moment, vĕdurăm apĕrând un steag alb. Toţĭ încredĕtorĭ în buna credinţă a Englesilor, cu tóte repetatele esperienţe, ne îndreptarăm spre dênşii. Lucru de necredut însĕ: începură sĕ tragă din nou. Acéstă trădare înfuria pe burgherĭ; nicĭ unul din glónţele lor nu fù ineficace.

Englesii, vĕdêndu-se cu siguranţă pierduţĭ, ridicară din tóte părţile stégurĭ albe. Burgherii însĕ nebunĭ de mânie, nu-şĭ opriră focul".

Lupta se sfêrşi printr'un masacru, a cărui responsabilitate cade asupra ambelor tabere. Dewett făcù 470 de prisonierĭ.

Cum putem desveţa o vacă de la datul cu piciorul când o mulgem.

Se întêmplă de multe-orĭ, că unele vacĭ mai tinere, ca şi de cele bĕtrâne, nu stau la muls, cu deosebire după-ce au fătat. Ba sunt unele mai spăriόse, carĭ nicĭ chiar pe viţeiĭ lor fătaţĭ nu-i lasă sĕ sugă.

Acest nărav rĕu, îl capĕtă mai cu sémă vacile mai spăriόse şi carĭ se gâdilă. Gâdilitul vine de acolo, că uniĭ economĭ au datina aceea, de nu mai pun mânile pe asemenea vacĭ de când sunt micĭ, până când fată, aşa că ele cresc ca în stare sĕlbatică. Când fată apoi şi se duc sĕ le mulgă, numai ce vĕd, că vacile nu se lasă sĕ pună mâna pe ele.

Urmările rele, ce provin după asemenea vacĭ, le scie fie-care econom. Viţeiĭ fătaţĭ, neputênd suge laptele trebuincios pentru hrana trupului lor, slăbesc vĕdênd cu ochiĭ, ba unii se chiar prăpădesc. Economul, care a aşteptat şi el cât de puţin lapte dela vaca fătată, încă se vede înşelat în aşteptarea sa. Intr'un cuvênt o asemenea vacă, în loc de „hasnă", aduce numai „casnă" în casă. Pentru-că este în deobşte cunoscut, că o vită rea şi spăriόsă dă mai mult de lucru economului, decât una bună şi blândă.

Este decĭ în interesul economului, ca sĕ delăture tóte acelea cause, carĭ pot da nascere năravului mai sus pomenit. Acésta o póte face economul în următorul mod: îndată-ce vede, că cutare vacă e gonită, dér e cam spăriόsă, sĕ o giugiulésca cât mai des. Acésta o facem aşa, că de câte-orĭ ne ducem în grajd, punem mâna cu grijă pe spinarea ei, pe sub fóle, ba chiar şi pe la uger. Décă încercarea acésta nu ar ajuta, atuncĭ mai putem face şi altele. Când slobodim vitele la apă şi pe la amédĭ le mai lăsăm în aer liber prin curte, luăm o feliă de pâne sărată, pe care i-o dăm ca sĕ o lingă şi sĕ mănânce. In modul acesta se pot îmblândi şi cele mai spăriόse vacĭ.

Se mai întêmplă une-orĭ, că vacile nu stau la muls, nu atâta din causa spăriatului, ci din alte cause. Asemenea cause sunt: că pe unele le mai dóre şi ugerul, atuncĭ îndată după fătare. In asemenea casurĭ laptele trebue muls mai des, până când adecă vedem, că vacile simt óre-care plăcere la muls.

De multe-orĭ se mai întêmplă şi aceea, că chiar economul séu económa e pricina, pentru care vacile de curând fătate devin spăriόse şi dau cu piciorul la muls. Acésta se întêmplă mai cu sémă atuncĭ, când economul séu económa tractéză dur cu vacile de curênd fĕtate. In asemenea casurĭ nu ne rĕmâne alta de făcut, decât ca sĕ folosim mijlóce contrare celor de mai înainte şi anume: sĕ le tractăm mai blând şi chiar sĕ le giugiulim.

La cas când mijlócele acestea nu ar ajuta, atuncĭ mai putem folosi şi altele. Vaca, ce nu se lasă la muls, o legăm lângă una blândă, care se lasă bine sĕ o mulgem, ér' pe spatele aceleia punem un sac cu apă rece. Rĕcéla acésta are o înrîurinţă domolitóre asupra organelor ei, aşa că după aceea stau ca mielul şi nu mai fac nicĭ o împotrivire la muls.

Atât la vacile, carĭ stau la muls, cât şi la acelea, carĭ dau cu piciorul, este o cerinţă de căpetenie, ca economul, económa, servitorul séu servitórea, carĭ le mulg, sĕ tracteze cu ele cât se póte mai blând, pentru-că în casul contrar chiar şi vacile, carĭ la început stau bine la muls, pot sĕ capete năravul de a da cu piciorul, adeverindu-se astfel şi proverbul bine cunoscut: „Face, ca vaca cea bună, după-ce umple şuştarul, dă cu piciorul."

O altă cerinţă la mulsul vacilor este, ca vacile pe timpul când se mulg sĕ fie în linişte şi sĕ nu li-se dee nicĭ un fel de nutreţ, de-órece unele când mâncă devin mănióse şi invidióse, cu deosebire atuncĭ, când mai vĕd şi alte vite pe lângă ele, carĭ se nutresc din acelaşĭ nutreţ.

La unele vacĭ, carĭ dau cu piciorul la muls, mai ajută şi bătaia. Dér cu acésta trebue sĕ spunem din capul locului, nu trebue sĕ se facă abus. E destul, décă vaca se lovesce odată cu biciul peste spate, apoi încercàm a ne apropia de ea, ér décă nu ne lasă nicĭ după acésta, mai putem repeta odată séu de douĕ-orĭ lovitura. La nicĭ un cas însĕ, sĕ nu se facă bătaia din patimă şi cu furie, după cum fac uniĭ economĭ, de-óre-ce în asemenea casurĭ mai mult stricăm, decât folosim.

Un alt mijloc de a desvĕţa vacile spăriόse de datul cu piciorul este şi împedecatul. Acesta se face la unul din piciórele dinainte de pe la genunche şi se légă cu un ştréng. Astfel împedecate apoi, numai în trei picióre, nu mai pot da cu piciorul. De la un timp vacile se dedau aşa, că chiar şi când nu le mai împedecăm, până când îşĭ uită, ele ridică singure piciorul şi aşa îl ţin în sus.

Scriitorul acestor rêndurĭ a avut ocasiune, de a face o asemenea încercare cu o bivoliţă, care voia sĕ înţerce cu o cantitate destul de mare de lapte. Incercarea a avut deplin succes, de-óre-ce bivoliţa, care avea sĕ înţerce la un timp anumit, a mai dat încă şi după aceea câte-va lunĭ lapte destul.

Impedecatul se mai póte face şi la unul din piciórele dindĕrĕpt. In casul acesta se înfăşură pĕrul dela códa vacei şi se légă de picior. Când vaca voesce sĕ dee cu piciorul îşĭ smuceşte şi pĕrul din códă, şi astfel simţind óre-care durere încetéză de a mai svêrli cu piciorul. Impedecatul acesta trebue sĕ se facă de amêndouĕ piciórele deodată, de-óre-ce décă se împepecă numai de unul, cu celalalt tot póte svêrli.

Afară de acestea mai sunt şi alte mijlóce, prin carĭ se pot desvĕţa chiar şi vacile cele mai nărăvóse dela datul cu piciorul. Acestea sunt: udatul repede şi fără de veste cu apă rece pe spate, bubuitul fără veste în apropierea lor, prin care unele se sparie şi apoi se supun necondiţionat ajutorului şi protecţiunei omului, puşcatul în apropierea lor are asemenea influinţă, ca şi bubuitul.

Acestea sunt câte-va din mijlócele cele mai probate, prin carĭ se pot desvĕţa vacile de năravul de a da cu piciorul la muls. Dér precum doctorul nu aplică celui bolnav la început decât nisce leacurĭ mai uşóre, întocmai aşa trebue sĕ facă şi economul: întâiu trebue sĕ aplice mijlócele cele mai uşóre şi numai după-ce vede, că cu acestea nu póte ajunge la scop, trebue sĕ aplice şi altele mai grele.

Ioan Georgescu.

Un cuvênt asupra asigurării copiilor.

Se apropie timpul Crăciunului şi a anului nou. Inaintea nóstră sĕ întinde un vĕl misterios, pe care nu-l putem ridica şi ochii noştri nu pot pĕtrunde prin el.

Fiind însĕ cărările nóstre presemnate în cartea sorţii, ér noi ne sciind ce ne este

menit, nu ne putem aranja viéța după siguranță, ci numai după presupunerĭ.

„A **spera, ce e drept, și a se teme de ce e rěu**“, este regula cea mai înțeléptă de viéță sě nu o uităm, când ne apropiem de anul nou.

Ce sórte ne reservă noue și la ai noștri? Óre vom trăi ca sě-i vedem fericițĭ? Orĭ ne va duce mórtea și iubiții noștri vor rěmâné fără sprijin? Sě ne întrebăm. décă fiecare din noi ne-am îndeplinit acéstă sfântă datorie și décă print'ro aranjare rentabilă și potrivită, ne-am asigurat viéța în profitul loi.

Ferice de tata de familie, care pórtă în sine consciința, că șĭ-a asigurat pe iubiții sěi nu numai pentru present, ci și pentru dilele viitorului!

Acela însě, care a întrelăsat acésta, sě nu întârdie nicĭ un cias, sě facă acest pas, care vré sě-șĭ scutéscă femeia și copiiĭ în contra dușmanului inexorabil al celor slabĭ, contra miseriei și a dependenței.

De sigur fie-care este animat în acest timp de dorința sě-șĭ înveselescă nevasta și copiiĭ și sě le asigure viitorul cu un sacrificiu neînsemnat de banĭ.

Acésta se efectuesce în modul cel mai sigur prin o **poliță de asigurare a zestrei** (a vieții).

Este o comóră prețiósă într'o haină nepretențiósă.

Asigurarea unei familii prin felul de mai sus de asigurare, care dă fie-căruia binecuvêntare, ca o bine făcětóre mare pentru toțĭ aceia, carĭ alérgă sub scutul ei.

Ea asigură e bucuria nu numai **pentru o di**, ci **pentru tóte dilele vieții.**

Representanța generală a primei societăți de înzestrare pentru fete, institut de asigurare pentru băiețĭ și fete.

Inființată în anul 1863.

Strada orfanilor 7. etagiul I.

Brașov în Decemvre 1902.

Prima soietate pentru înzestrarea fetelor, institut de asigurare pentru băiețĭ și fete. Budapesta VI. Bulevardul Teresiei 40—42. Inființată la 1863. In luna Noemvrie 1902 s'au înscris din nou 1018 părțĭ, ér premii de înzestrare s'au plătit 58.713,88 cor. De la 1 Ianuarie până inclusive 30 Noemvrie 1902 numěrul părților înscrise din nou face suma de 10.805. ér suma premiilor de înzestrare face 580.040.13 cor.

Informații mai detailate, prospecte și propunerĭ din partea acestei asigurărĭ fórte rentabile cultivate de aprópe 40 anĭ, dă cu tótă promptitudinea

Representanța generală a primei societăți de înzestrare pentru fete și ***institut de asigurare pentru băiețĭ.***

Inființată în anul 1863.

Niță Papuc și zăpada

De la cârciumă din colț și până la locuința lui Niță Papuc, nu sunt de cât câțĭ-va pașĭ, dér pentru d-l Niță era o întrégă vecinicie în acea séră.

Běuse țuică, běuse vin, apoi mastică... běuse de tóte, și acum se îndrepta spre casă.

— Bre!... ce vênt! dise Papuc... mare bucluc ne face și Dumnedeu... hi! hi!... și zăpada asta mě gândilă pe gât, par' c'aș fi o fată mare.

O luà drept pe stradela pe care locuia. Când dic drept, asta o dic din obiceiŭ, căcĭ nenea Papuc descria nisce curbe colosale.

Dér aceste eserciții estravagante îl trântiră într'un colț la piciorul felinarului.

— Ei! vedĭ d-ta frate!... nu mĭ-e a bună... sě cad eu așa tam-nesam!

Cercă sě se ridice, așĭ... era peste putință, întrase până la brêu în zăpadă.

— Asta e o prostie, — dise Papuc cu multă filosofie... ce e drept, mĭ-e cald, dér n'am poftă sě fac baie de zăpadă?... și la urma urmei, adecă zăpada nu-i apă... apoi eu sunt contra apei... asta nu pot sě sufer...

Din întêmplare trecù pe acolo madam' Papuc, care se ducea la cârciumă sě-șĭ caute bărbatul.

— Madam' Papuc!... Madam' Papuc.

— Cine mě chiémă?

— Eu, dom' Niță Papuc, bărbatul d-tale cu cununie.

— Unde îmĭ eștĭ bețivanule?

— Aicĭ madam Papuc.

După multe cercetărĭ madam' Papuc îșĭ găsi soțul.

— Vai de mine!... ai sě mě facĭ de rîs în tótă mahalaua, netrebnicule!

— Nu țipa muere... vino de mě scólă.

Madam' Papuc, tot blěstěmênd și ocărând, îi dete o mână. Papuc se agăță, trase... și madam Papuc cădù în movila de zăpadă adunată de vifor.

— Ajutor! începù sě țipe madam' Papuc, sărițĭ că mor.

Vecinii și rarii trecětorĭ alergară speriațĭ.

— Ce e? Ce e? strigau cu toții.

— Ce sě fie ómenĭ bunĭ, dise Papuc .. ia, Dumnedeu face din apă și zăpadă, face și ghéță, face și brumă... face de tóte... numai vin nu face, căcĭ altfel nu vě mai chema nevastă-mea s'o scótețĭ d'aci.

(„Patr.“) **Lică.**

Călindarul Plugariului.

A apărut și se póte procura de la tipografia *A. Mureșianu* — Brașov, „**Călindarul Plugariului**“. Prețul, cu porto, **25 cr.** (50 banĭ).

Acest călindar, care apare acum în anul XI, cuprinde în afară de datele obicĭnuite calendaristice, geneologia domnitorilor din Europa, taxele telegramelor și cele poștale, scala timbrelor, Měsurile, tîrgurile din Ardeal și Ungaria și lista advocaților românĭ.

In *partea literară* vedem portretul bine reușit al repausatului episcop *Mihail Pavel* cu o biografie, de Augustin Paul, Rugăciune (poesie) de M. Eminescu, Restignirea lui Isus, de Sinkiewitz (un admirabil fragment din romanul „Sě-l urmăm“). Călugărenii (poesie) de C. Sandu, Cincĭ într'o păstaie (poveste de Andersen), Luléua lui moș Radu, Legenda pămêntului și a muncii, de Dim. Dan. „Ăl mai tare om din lume“ (poesie în dialect bănățenesc) de regretatul tîněr poet Victor Vlad Delamarina.

Partea economică este și în acest an bine representată prin următórele articole: „Dușmanii economiei“ de Ioan Georgescu; „Plantarea pomilor“ de A. Boldor, „Causele de ce sěmĕnăturile sunt rele“ de N. H. Vechiulescu, „Insecte stricăcióse pomilor și viilor“, „Ce plătesce banul și cum îl crutăm noi?“

După partea economică urméză pe mai multe paginĭ diferite *„povețe“*, apoi „Diverse“ și în fine „Anecdote și Glume“.

Ca adaos sunt și anul acesta o mulțime de anunțurĭ.

Calendarul sěptěmânei.

NOVEM. (1902) are 30 dile. BRUMAR.

Dilele	Călend. Iul v.	Călend. Greg.
Dum.	1 S. pr. Naum	14 3 Ad. Spiridon
Lunĭ.	2 S. pr. Avacum	15 Valerian
Marțĭ	3 S. pr. Sofronie	16 Eusebiu
Merc.	4 † S. m. Varvara	17 Lazar
Joi	5 † C. păr. Sava	18 Grațian
Viner	6 † **Sf. Păr. Nicolae**	18 Abraham
Sâm.	7 Păr. Ambrosiu	20 Amon

Cursul la bursa din Viena.

Din 12 Decemvre n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120 25
Renta de corone ung. 4%	7 85
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	90 80
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	97.95
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	98.50
Bonurĭ rurale ungare 4%	200 —
Bonurĭ rurale croate-slavone	156 50
Impr. ung. cu premii	101 20
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	101.10
Renta de argint austr.	120.65
Renta de hârtie austr.	100.50
Renta de aur austr.	92.—
Losurĭ din 1860.	151.65
Acții de-ale Băncei austro-ungară	15.50
Acții de-ale Băncei ung. de credit	701.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	668 50
Napoleondorĭ	19 08
Mărcĭ imperiale germane	117.07½
London vista	239.40
Paris vista	95 22½
Rente austr. 4% de corone	95 20
Note italiene	—.—

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 12 Decemvrie 1902.

Měsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	13	20
„	Grâu mijlociu	13	—
„	Grâu mai slab	12	80
„	Grâu amestecat	9	55
„	Sěcară frumósă	8	70
„	Sěcară mijlociă	8	50
„	Orz frumos	7	20
„	Orz mijlociu	7	10
„	Ověs frumos	6	40
„	Ověs mijlociu	5	25
„	Cucuruz	11	—
„	Mălaiu (meiŭ)	8	—
„	Mazăre	17	—
„	Linte	15	—
„	Fasole	17	—
„	Sěmênță de in	24	—
„	Sěmênță de cânepă	7	50
„	Cartofĭ	1	30
„	Măzăriche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	96
„	Carne de porc	1	04
„	Carne de berbece	—	64
100 kil	Sěu de vită prôspět	44	—
„	Sěu de vită topit	64	—

Cursul pieței Brașov.

Din 13 Decemvre n. 1902.

Bancnot rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	„	18.80	„	18.88
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.07
Galbenĭ	„	11.20	„	10.30
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.50
Ruble Rusescĭ	„	2.54	„	—.—
Mărcĭ germane	„	117.25	„	—.—
Scris fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 9 Dec. n. de 29,759 capete, la 10 Decembrie au întrat 367 capete și au eșit 1024 capete, rěmânênd la 11 Decembre n. un numěr de 34,081 capete.

Se notéză marfa ungurésca: veche grea dela 108—110 fil. tîněră grea dela 101—102 fil., de mijloc dela 110—111 fil. — Sêrbéscă: grea 108—109 fil., de mijloc 104—106 fil., ușóră 100—102 fil. kilogramul.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Nr. 9481—1902

PUBLICAȚIUNE.

Provocăm pe proprietariĭ de case, a căror realitățĭ sunt încă tot libere de darea după chirii, sě-șĭ ia în primire dela perceptoratul orășěnesc formularele de fasionare, se le umple în mod corespundetor și cel mult până în 31 Decemvrie a. c. se le predea la subscrisul perceptorat

Be basa acestor fasiunĭ se va. statori aruncul dăriĭ generale de venit, ce cade asupra edificiilor celor nóue libere de dare.

Brassó, în 8 Decemvrie 1902.

2—2 (773) *Perceptoratul orășenesc*

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.